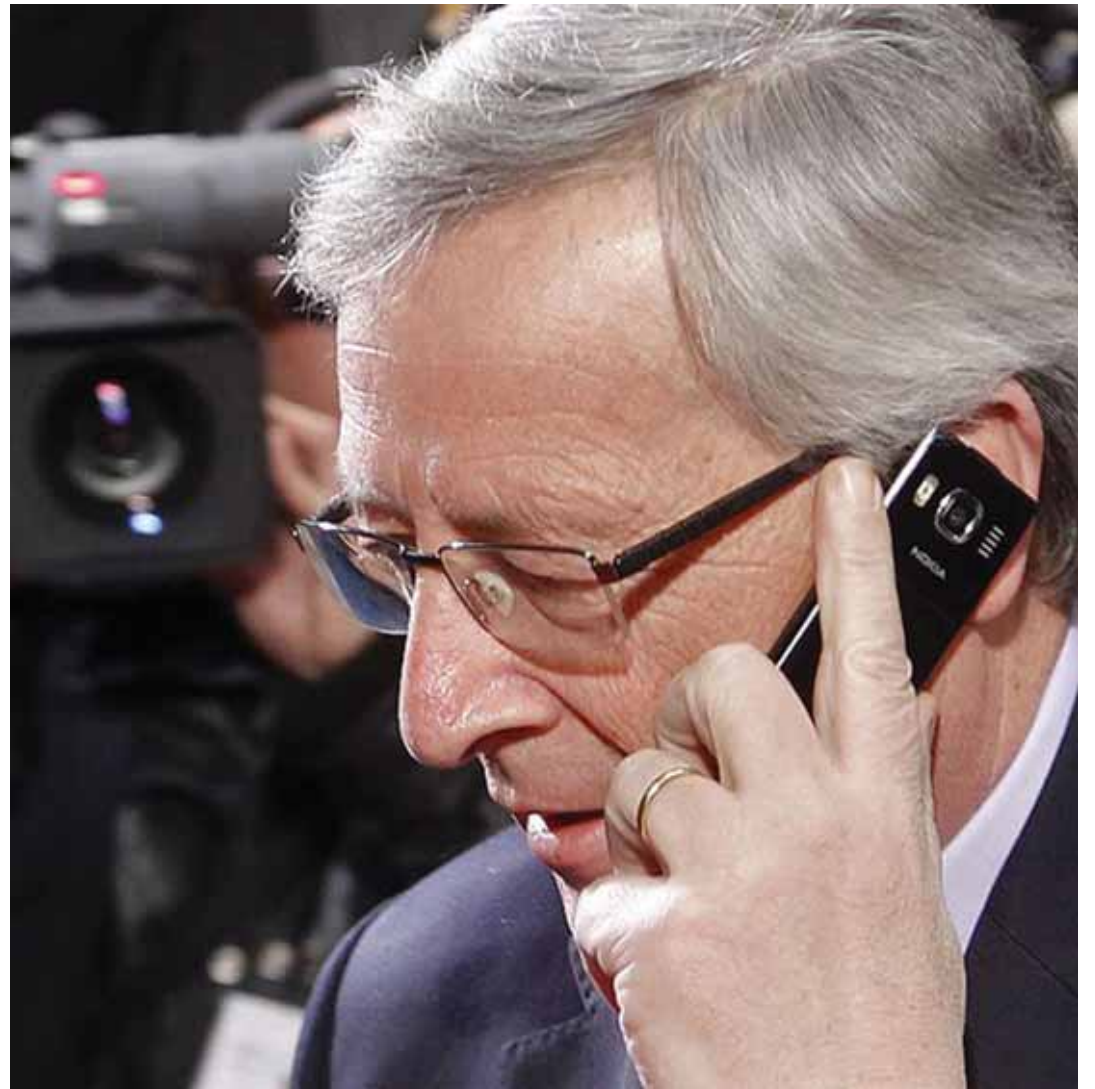

Euro ränk hind: kaudsed maksud tõusevad, sotsiaalvaldkonnas ees muutused

Foto Scanpix

3. juunil saatsid rahandusminister Jürgen Ligi (*vasakul*) ja Eesti Panga president Andres Lipstok euroala rahandusministreid ühendava eurogrupi juhile Jean-Claude Junckerile (*paremal*) kirja, kus nad lubavad Eestis lähiaastail tõsta kaudseid makse ja revideerida sotsiaalkindlustussüsteemi.

Kesknädal refereerib käesolevas numbris seda kirja, lisades iga lõigu järele omapoolse kommentaari.

Loe lk 4-5

Rannar Vassiljev
kõneleb
Rakvere
võimust
Lk 7

Kalle Klandorf
kuumadest
1990-ndatest
Lk 10

Rain
Rosimannus –
poliitikast
prügiärisse?
Lk 3

Juhtkiri

Eestlane hävitab iseenda?

HEIMAR LENK
Riigikogu liige, Keskraktsioon

Ma ei räägi uppumissurmades või rasketest liiklusõnnetustest. Need hukkunute arvud on väikese rahva jaoks küll suured, kuid mitte niivõrd, et neist sõltuks rahvuse edasikestmine. Asi on tõsisem kui kihutamine maanteedel. Viimaste avaldatud andmete järgi elab Eestis eestlasi ainult 930 000 ehk alla miljonit inimest – karge Põhjala väikerahvast ohustab kiire väljasuremine!

Eelmisel nädalal esitasin Riigikogus peaminister Andrus Ansipile arupärimise, küsides: mida kavatses valitsus teha, et eesti rahvas jääks püsima ja ka 200 aasta pärast kuuleks juhuslik rändaja Läänemere rannikul puhast eesti keelt? Hiljuti avaldatud Eesti inimvara raporti autorid, tõsised teadlased, selles keele ja rahvuse säilimises väga kindlad ei ole. Mina jälle olen kindel, et kui peaminister septembrikuus sellele arupärimisele Riigikokku vastama tuleb, ütleb ta mulle otse ja häbenemata, et nende teadlaste arvamusel pole ma õigesti aru saanud. Kevadel vastas ta nii mu õele Marika Tuusile, kui too esitas valusaid küsimusi ühe eelmise uurimuse ehk Eesti inimarengu raporti kohta. „Te pole seda raportit korralikult läbi lugenud,“ ütles siis Ansip üleolevalt.

Toompea lossi saalis võime üleolevad olla. Kuid looduse vastu pole ükski peaminister suutnud seista. Mida siis teadlased soovivad? See nõuanne on äraütlemata lihtne. Teadlased soovivad Eesti inimsõbralikumaks muuta! Et inimesed siit ei lahkuks. Praeguses Eestis paljud noored oma tulevikku ei näe. Ja miks nad peaksidki nägema, kui meie hinnad on Euroliidu kõrgemate tasemel, kuid palgad, toetused, pensionid madalamate seas. Ja lisaks veel see üleüldine kirumine, teiste halvustamine ja üksteise mittemõistmine. Siit ka minu küsimused peaministrile, kes hetkel riiki juhivad:

Mida on valitsus teinud, et pidurdada noorte ja keskealiste väljarännet, mis aasta-aastalt kasvab?

Miks hea haridus ei kindlusta noortele head töökohta ja nad peavad seda laias maailmas otsima? Süveneb ääremaastumise oht, millega näiteks Kagu-Eesti rahvas on eriti hästi tuttav. Maalt jookseb rahvas linna, seal edasi välismaale. Kus on valitsuse regionaalpoliitika?

Euroliidus osutub vene elanikkonna kaasamine Eesti arengusse erakordselt tähtsaks. Kas valitsusel on mõtteid eri rahvusgruppide lähendamiseks?

Tõepoolest, kui kolmandik Eesti elanikkonnast ehk siis nn venekeelsed inimesed ka edaspidi riigi arendamisest eemale jäävad nagu praegu, kus nad elavad omaette, suletud kogukonnas ja Eesti asjadele vähe tähelepanu osutavad, sest keegi seda neilt ka ei palu, siis pole meil edu loota.

Kõige hullem, mis meid ähvardab, on eestlaste ükskõiksus toimiva suhtes. Helget tulevikku ei usuta. Arvud kinnitavad seda. 1988. aastal sündis Eestis 25 000 last, kümme aastat hiljem ehk 1998. aastal aga ainult 12 000, mistõttu on 1990. aastate põlvkond ligikaudu poole väiksem. Iseseisva riigi ajal on sündimus kaks korda madalam kui nõukogude aja lõpul. Muidugi oli siis põhjuseks laulev revolutsioon ja suur usk edaspidisesse. Röövkapitalism, majanduslik kihistumine, töökohakaotuse ja koos sellega ka sissetulekute kahanemise oht on pannud aga tänapäeva noored pered lastesaamist kainelt kalkuleerima. Kui kõrvaldada Euroliidu riikide vaheline hinnaerinevus ja mõõta kulutusi ostujõu alusel, siis Eestis tarbimiskulutused inimese kohta on ligi kolm korda väiksemad kui Luksemburgis ja poolteist korda väiksemad kui naabermaal Soomes. Lisaks hirmutavad aastakümneid kestvad pangalaenu ühise eluaseme soetamisel. 46 protsenti eestimaalasi leidis, et töö ja pereelu ühitamine on neile raske. Nii jäävadki tugevad pered olemata ja lapsed sündimata.

Aga mida ma siin halisen? Viimase uuringu järgi toetab 37% valijaskonnast Reformierakonna poliitikat ja soovib Ansipi jätkamist. Rahva arvamusel vastu ei saa. Isegi siis, kui see rahva tuleviku vastu pöördub. Mõistus kipub ikka alles siis pähe tulema, kui „parim enne“ juba möödab.

Selle asemel, et homse peale mõelda, istume viimase maailmasõja kaevikus ja kirume sõjavõitjat Venemaad. Aga eestlase loomus on kord juba selline, et nutt läheb lahti siis, kui sellest enam mingit kasu pole.

KESKMÖTE:
Praeguses Eestis paljud noored oma tulevikku ei näe. Ja miks nad peaksidki nägema, kui meie hinnad on Euroliidu kõrgemate tasemel, kuid palgad, toetused ja pensionid madalamate seas.

nädala nupud

Simson: üha enam töötuid heitub

Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni esimees Kadri Simson (pildil) ütles, et viimasel kolmel kuul on sanktsioonide tõttu igas kuus langenud Töötukassa ametlikust registrist välja üle 4000 inimese ning omal soovil lõpetanud töötustaatus üle 1000 inimese.

„Nii langeb igas kuus registrist välja oluliselt rohkem töötuid, kui sinna juurde tuleb,“ märkis Simson. „Seetõttu saabki väita, et registreeritud töötus on langenud, kuigi samal ajal tegelik töötus aga vähenenud ei ole. Ametliku töötustaatus lõppemine sanktsiooni tõttu tähendab, et töötul ei ole enam ravikindlustust ning ta ei looda töötusametil enam riigile. Riik peab pöörama tähelepanu põhjustele, miks inimesed töötusametist sanktsioonide tõttu välja langevad.“

Simson kutsus sotsiaalminister Hanno Pevkuri toetama Keskerakonna fraktsiooni algatatud eelnõu, mille kohaselt hüvitatakse töötukassa vastuvõtuga seotud transpordikulud neile töötutele, kelle kodukohas Töötukassa esindus puudub.

„Seadus kohustab töötut käima vähemalt kord 30 päeva jooksul töötukassas vastuvõtul, vastasel juhul teeb töötukassa otsuse inimeselt ametlikult registreeritud töötus staatuse äravõtmiseks,“ selgitas Simson. „Vastuvõtul käimine toob just maapiirkondades elavatele töötutele kulutusi, mida ei kompenseerita. Aastas lõpeb töötus staatuse sanktsiooni tõttu ligi 30 000 inimesel. Need on juhtumid, kus inimene ei ole leidnud tööd, kuid kaotab siiski töötus staatuse.“

Simson ütles, et võrreldes möödunud aasta augusti seisuga ei ole töötus vähenenud. „Kui möödunud aasta augustis oli Eestis registreeritud üle 73 000 töötut, siis aasta hiljem on riigis üle 75 000 töötut,“ tões Simson.

Delfi rikkus hea ajakirjandustava reegleid

Tallinna abilinnapea Yana Toom (pildil) esitas Pressinõukogule kaebuse 5. augustil uudisteportaalil Delfi ilmunud loo „Tallinna loomaia asukaid ähvardab aasta lõpul rahapuuduse tõttu nälg?“ peale, vahendab Raepress.

Toomi sõnul oli see eksitava pealkirjaga lugu kaks päeva Delfis üleval, mistõttu linnakodanikud saatsid Tallinna linnavalitsusse vihaseid kirju, arvates, et loomi näljutatakse. „Tegelikult loomaia asukad ei nälgigi ning linnavalitsusel on sügisel plaanis loomaaeda toetada täiendavalt ka läbi linna lisaelarve. Sama kinnitasin ma ka TV 3-le antud intervjuus, mida aga Delfi moonutatud pealkirja ja sisuga kokkuvõtte kahjuks ei maininud,“ selgitas Toom. „Seega on Delfi rikkunud Eesti ajakirjanduseetika koodeksi punkti 1.4, millega ajakirjandusorganisatsioon kannab hoolt selle eest, et ei ilmuta ebatäpne, moonutatud või eksitav informatsioon.“

Abilinnapea palub Pressinõukogul anda hinnang uudisteportaalil Delfi käitumisele ning ühtlasi palub Delfil avaldada korrektne uudis, kus selgitatakse avalikkusele, et Tallinna Loomaia asukad ei nälgigi ning Tallinnal on kavas loomaaeda täiendavalt toetada.

Tõnu Trubetsky näeb Keskerakonnas alternatiivi

Keskerakonna juhatus võttis erakonda vastu tuntud muusiku ja kirjaniku Tõnu Trubetsky. „Keskerakonnas näen ainsat selget alternatiivi pikalt paremale kiivas olnud poliitikale,“ ütles Eesti punkliikumise üks eestvedajaid Trubetsky. „Mulle on südamelähedane ja tähtis roheline eluviis. Usun, et see on võimalik ka urbanistlikus keskkonnas, ja leian, et seda ideed on vaja laiemalt tutvustada. Mulle on oluline vägivaldast hoidumine ning antisemitismi ohjeldamine.“ Varem Roheliste erakonda kuulunud Trubetsky ütles, et tunnustab Keskerakonna Roheliste Kogu aktiivsust ning kavatseb selle tegevuses ka ise kaasa lüüa.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Peatoimetaja: Urmi Reinde
urmi@kesknadal.ee
Poliitikatoimetaja: Ivri Vee
ivari@kesknadal.ee
Uudistejuht: Indrek Veiserik
indrek@kesknadal.ee
Toimetaja: Tiit Maksim
tiit@kesknadal.ee

Toimetus käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Jää hakkas sulama

Keskerakonna juhatus võttis möödunud nädalal erakonda vastu tuntud muusiku ja kirjaniku Tõnu Trubetsky. „Keskerakonnas näen ainsat selget alternatiivi pikalt paremale kiivas olnud poliitikale,“ ütles Eesti punkliikumise eestvedaja Trubetsky.

Punkartisti Tõnu Trubetsky liitumine Keskerakonnaga mõjus kui vihmapiiskade langemine kaua põuas vaevunud maale. Tema samm on tähenduslik ja sümbolne. Parempoolsuse laienemine kõigisse ühiskonnavormidesse on juba pikemat aega nakatanud Eestit haigusega, mille nimeks „inimnäolisuse puudumine“.

Mitte üheski riigis ei saa aga elanikkond ja selle vaimne eliit tervenisti kunagi olla parempoolsete vaadetegega. Kui see nõnda näib olevat, nii nagu Eestis praegu, saab tegemist olla vaid pealesurutud ja sunniviisilise olukorraga, kus oma vasaktsentristlike vaadete avaldamise läbi kardetakse, ja igati põhjendatult, sattuda sõprade, valitsejate või tööandjate põlu alla.

Õnneks on Eestis veel oma peaga mõtlevald julgeid kultuurinimesi, selliseid nagu

Trubetsky. Need inimesed näevad läbi, kuidas õukonnameedia abil püütakse inimestega iga päev manipuleerida, nende meeleolusid kindlates suundades juhtida. Need on inimesed, keda häirib kõikehõlmav erapoolikus ja „valedele“ inimestele pidev siltide külgekleepimine. Need on inimesed, kes 20 aastat on oodanud, et Eesti ühiskond lõpuks ometi muutuks küpseks ja väärikaks.

Anarhismi ja pungi suurimaid märksõnu on vabadus. Liitumine Keskerakonnaga tähendab paljudele vastuhakku nende tegude ja väärtushinnangute suhtes, mida esindavad valitsuserakonnad. See aga kätkeb suurt vastutust Keskerakonnale, juhul kui tuleval aastal Riigikogu valimiste järel moodustatakse valitsuskolitsioon.

Indrek Veiserik

TUNTUD MUUSIK: Tõnu Trubetsky näeb Keskerakonnas alternatiivi praegusele parempoolsusesse kallutatud Eesti elule.

Trubetsky Delfile: Edgar Savisaar on hea poliitik

Uudisteportaalile Delfi antud intervjuus ütles Trubetsky, et otsus liituda Keskerakonnaga ei tulnud tal üleöö. Varem Roheliste erakonda kuulunud Trubetsky märkis, et klassikaline roheline liikumine mõnevõrra erineb Eestimaa Rohelistest. „Mulle oleks meeldinud tõeline roheline liikumine. Eesti versioonis ma veidikene pettusin, aga siin ka ei olnud ühte suurt põhjust, vaid paljude väikeste asjade koostoime,“ märkis ta.

Trubetsky ei mõista, miks tema liitumine Keskerakonnaga nõnda palju furoori tekitas. „Jah, ma olen loomulikult sellest teadlik ja olen isegi lugenud Keskerakonna-vastaseid kommentaare Delfist. See ongi üks põhjus, mis kallutas tõe see, et Keskerakond on tsentrist vasakul,“ ütles Trubetsky Delfile.

Keskerakonda astus Trubetsky maailmavaatelistel alustel. „Mulle näib, et Eestis ei saa enamik inimesi aru, mida tähendab vasak- ja parempoolsus. Minu arvates vastab tõele see, et Keskerakond on tsentrist vasakul,“ ütles Trubetsky Delfile.

Keskerakonna juhti Edgar Savisaarde suhtub Trubetsky hästi. „Suhtumine on hea. Minu arvates ta on hea poliitik ja üks nendest, tänu kellele Eesti sõltumatuks sai, Boriss Jeltsini kõrval, kes on peamine Eesti iseseisvuse läbiviijaid.“

Suhtlust Venemaaga soovib Trubetsky mitte peijata. „Mida paremates suhetes Eesti Venemaaga on, on kõigile eestlastele füüsiliselt kõige parem. Need poliitikud, kes ei taha Venemaaga hästi läbi saada, need seavad otseselt ohtu eestlaste elu, selles suhtes on hea läbisaamine Venemaaga kasulik. See ei tähenda seda, et me ei peaks oma huvide eest seisma,“ ütles ta.

Reformierakonna lastevaenulikkusest

Reformierakonna Tallinna fraktsiooni üks tegelane Remo Holsmer pahandab ajakirjanduses Tallinna Vabaduse väljakul avatud miniregati üle. Paljud minu tuttavad lastega pered on seal sõitmas käinud ja plaanin kindlasti sinna minna ka oma lastega. Minu arvates on tegemist linnavalitsuse hea ideega.

Holsmeri väljaastumisest jääb mulje nagu talle ei meeldiks lapsed ja noored, aga kas maksab ikka nende vastu avalikult sõida. Õnneks linnavalitsus mõtleb ka laste peale ning pakub neile aegajalt üllatusi ja lõbustusi.

See, et miniregatil trügitakse ning sajad poisid ja tüdrukud ennast järjekorda võtavad, näitab seda, et idee on täppi läinud. See näitab ka seda, et mitte igal perel ei ole võimalik lastele osta puldiga juhivat paadikest.

Seekord Holsmer pahandab sellise asja pärast, mille pärast mõistlik inimene ei pahanda. Miniregati toob linnaelanikele ainult rõõmu! Mulle on Reformierakonna lastevaenulik poliitika alati vastumeelt olnud. Seni on Reform tegelenud lasteaedadele mõeldud investeeringute vähendamisega riigieelarves. Kunagine abilinnapea Liisa-Ly Pakosta (IRL) pani Tallinnas kinni ja müüs maha 11 lasteaeda. Kas nüüd tahab Remo Holsmer seda jätkata? Kahju, et nad väljendavad lastevaenulikkust suhtumist ka miniregati suhtes Vabaduse väljakul.

Tarmo Lausing,
Tallinna
linnavolikogu liige

SAHINAD

Reformist Rain Rosimannus – poliitikast prügiärise?

Toompea rahvas seas liiguvad kõvad sahinad, et Reformierakonna tuntud-teatud hall kardinal Rain Rosimannus tuleva aasta märtsis enam Riigikogu valimistel järgmisesse koosseisu ei kandideeri. Temas olevat Riigikogu keskkonnakomisjoni liikmena tärnanud vastupandamatu huvi prügimajanduse vastu.

Sahinatel võib tõesti olla alust. Nii poleks põhjust imestada, kui senine Reformierakonna ideoloogia- ja kampaaniajuht Rosimannus sukeldub kevadel tulusasse prügiärisesse. Rosimannus on oma rahvasaadikutöös tugevasti mõjutanud jäätmekäitlust reguleerivat seadusandlust ning omab mõjusaid kontakte mitmete selles valdkonnas tegutsevate ettevõtetegega.

Tihedamad kontaktid olla Rosimannusel kui Reformierakonna ühel juhul aktsiaseltsiga Veolia. Pole võimatu, et just sellest ettevõttest saab tema tulevane tööandja.

Kesknädalale meenub siinkohal reformierakondlasest endine keskkonnaminister Heiki Kranich, kes ministrina viis maadevahetuse ministereeriumi tagatubadesse. Muudeti ju just tema ministriks oleku ajal 2001. aastal looduskaitseasendust nii, et maadevahetuse otsustusõigus läks valitsuselt keskkonnaministrile. Kui Kranich ministriametist lahkus, hakkas tema firma teenima tulu looduskaitsemaade vahetusega.

Kesknädal loodab siiski, et Riigikogu liikmed lähtuvad seadusloomes ennekõike Eesti inimeste huvidest ja vajadustest, mitte näiteks ainuüksi rahvusvahelistele suurkorporatsioonidele soodsate tingimuste loomisest ja neile suurena kasumi tagamisest. Kuigi see meie lootus on muidugi nõrguke, sest eks kogu Reformierakonna ja ka tema truu sülekoera IRL-i töö on just selles suunas ju eriti viljakas olnud. **Kn**

Terane mõte

„Kui liiga lähedalt asjasse ei süvene (et nt uudised poliitikirindelt kopsust ja maksast hakklihakastet ei valmista), siis kaugel oma kodu armastada ja igatseda on oluliselt lihtsam, kui seal sees olles. No ja kui see on tingimus armastuseks või selle tunnetamiseks, siis olen ma igas mõttes positiivse valiku langetanud:) Ehkki jah, nõrk inimeseloom olen. Igatahes ma tean, et see müstiline missioon ehk mida iganes mul võib olla Eestile anda, andmata ei jää. Isegi kui ma sinna kunagi elama ei asu. Ka mujal olles olen ma eestlane. Eriti mujal olles olen ma eestlane...“

Anonüümne kommentaar Yuku portaalis trip.ee (17.01.2010). Kesknädal soovib külastada majandusraskuste eest välismaale emigreerida püüdvat või seal juba aastaid elanud eestlaste mõtteid kajastavat portaali trip.ee.

Opositsiooni 33 arupärimist valitsusele

Esmaspäeval, 2. augusti toimunud Riigikogu erakorralisel istungil esitas Keskfraktsioon valitsusliidule 18 arupärimist.

Marika Tuus pärib sotsiaalministrilt rahvastiku tervise arengukava tegevusaruande kohta. Peaministrilt pärib Heimar Lenk aru Eesti inimvara käsitleva uurimuse kohta ja Helle Kalda Saksamaale ümberasunutele vara tagastamise korra kohta. Majandusministril tuleb vastata Kalle Laanetile Tallinna–Kuressaare lennuliini, Kalev Kallole gaasifirma Eesti Gaas põhivõrgu riigistamise kava, Valeri Korbile Kauksi–Vasknarva maantee olukorra, Aivar Riisalu *Estonian Air*-i tellitud *Bombardier*-lennukitest ilmajäämise ja ettemaksuna tasutud 12 miljoni dollari kohta, Olga Sõtnikule domeenireformi ebaõnnestumise kohta. Keskkonnaministril tuleb Toomas Varekile anda vastus prügimajanduse korraldamisest. Kaitseministril – Toivo Tootsenile kassett-lahingumoon konventsiooni ja Lauri Laasile juulis Lõuna-Eestis kiirkaameratega fikseeritud Kaitseministeeriumi ametnike rikkumiste kohta.

Haridusministril on vaja vastata Mailis Repsile: erakoolide toetamisest samaväärselt munitsipalkoolidega, koolipidajate pika-päevarühmade avamise kohustuse kuludest, gümnaasiumiastmes vähemalt kolme õppesuuna avamise kohustusest. Keskkonnaminister peab Ain Seppikule andma vastuse Vormsi saarele tuulepargi ehitamise kohta. Regionaalminister – Rein Ratasel: planeerimiseseaduse §1 lõike 3 ruumilise planeerimise kohta. Rahandusministril – Kadri Simsonile: sotsiaaltoetuste vajaduspõhiseks muutmisest. Eesti Panga presidendil Andres Lipstokil Inara Luigasele – eurole üleminekul tagatisvarade struktuuri, muutuste ja lisakulude kohta.

Teisipäeval esitati veel 15 arupärimist. Nende seas siseministrile: Olga Sõtnikult – kodakondsuse andmise kohta (102 749 määratlemata kodakondsusega inimest), Rein Rataselt – euro tulekul võltsrahade levitajate kohta, Ain Seppikult – politsei palgata puhkusele saatmise kohta. Lauri Laasi pärib sotsiaalministrilt aru ühiskonna süveneva vaesumise kohta, Enn Eesmaa välisministrilt – Guantánamo vangide tegeliku osaluse kohta terrorismiaktides. Arvo Sarapuu esitas peaministrile arupärimise riigifirmadest dividendide võtmise kohta ja Jüri Ratas regionaalministrile arupärimise järgmise aasta kohalike omavalitsuste eelarvete koostamise kohta. Majandusministrilt päris Lembit Kaljuvee elektrihinna kujunemisest järgmisel kolmel aastal ning Tiit Kuusmik Sonda ja Kiviõli vahelise kergliiklustee projektist väljajätmise kohta.

Keskfraktsioon andis üle seaduseelnõud toasooja käibemaksu alandamisest 9 protsendile ja püsiva elamisloaga vanemate lapsele sünnijärgse kodakondsuse andmisest. Lisaks esitasid sotsiaaldemokraadid arupärimise kultuuriministrile Läänemaa Muuseumi direktori Lea Rausi ametist vabastamise kohta. Eestimaa Rohelised on esitanud seaduseelnõu täisealiste ja alaealiste seksuaalsuhete regulatsiooni muutmisest karistusseadustikus.

Virgo Kruve

Anname kohalikele omavalitsustele nende raha tagasi!

5.osa

Mart Laar:

Viidates sellele, nagu ka komisjonis räägiti, kust see raha siis tuleb eelnõu kulude katmiseks, sa siin vastates küsimustele oled maininud, et see rahalaev sõidab Eesti riigieelarvesse juhul, kui vastu võetakse Keskerakonna progresseeruva tulumaksu idee. Ma tahaks väga konkreetset vastust. Ütle mulle kas või üks riik maailmas, kus ühetaoliselt tulumaksult progresseeruvale tulumaksule üle minnes on riigi tulud kasvanud. Ütle mulle kas või üks riik maailmas, kus vastupidise sammu puhul, s.t progresseeruvalt tulumaksult ühetaolisele tulumaksule üle minnes, poleks riigi tulud kasvanud?

Sarapuu: Te ju teate väga hästi, millistes riikides astmelist tulumaksu kasutatakse ja millistes ei kasutata. Võiksime pigem öelda, et väga vähe on neid riike, kus astmelist tulumaksu ei kasutata. See on see, millele meie igal juhul tahame lootuda. Jaa-jaa, mina räägin astmelisest tulumaksust. Leian, et astmeline tulumaks on igal juhul õigem kui see variant, millest te räägite. Räägin, et sellega saame edaspidi paljusid asju lahendada. Küllap elu siis näitab, kui siin saalis võetakse meie eelnõu vastu, kuidas asjad hakkavad lahenema.

Ain Seppik:

Eks Taavi Rõivast võib mõnevõrra mõista, kuna riiki on nii halvasti majandatud ja finantsiliselt juhitud, et hiljuti müüs Reformierakonna juhitud valitsus maha spetsiaalselt politseinike jaoks Lasnamäele ehitatud maja koos politseinike, serverite ja kõigi saladustega. Internet ütleb, et koguni vene investoritele. Küsimus on selles, et, tulles tagasi Riigikohtu otsuse juurde, – kui nüüd ei suudeta eelarves määratleda neid funktsioone, mis omavalitsustel on, ja kui ei suudeta ära määratleda, kui palju see raha nõuab, – kas sel juhul, kui me seda seadust vastu ei võta, mida te siin esindate, siis kas on võimalik, et ka eelarve, mis tehakse, on põhiseadusevastane?

Sarapuu: Arvan, et nii ongi, et mis puudutab hetkel omavalitsusi, proovime väga paljusid asju lahendada jõuga, aga iseenesest oleks mõistlik lahendada neid nii, nagu meie põhiseadus ette näeb. Ja kui vaja, oleks mõistlik läbi diskussiooni leida uusi mõistlikke lahendusi. Arvan, et nii, nagu praegu proovitakse asju teha, igal juhul ei ole õige, ja sellele on Riigikohus väga karmi hinnangu andnud ja nimetanud asju ikka väga õigete nimedega.

Toivo Tootsen:

Kolleeg Laaril on õigus, et arenemata riigid nagu Valgevene ja Venemaa ja mõned teised veel, selleks et üldse tulumaksu kätte saada, tööpoolest rakendasid ja rakendavad praegu proportsionaalset tulumaksu. Aste edasi on arenenud riigid, kes rakendavad astmelist tulumaksu. Meie kui potentsiaalne „Põhjamaade tiiger“, kellel on IT-süsteemid ja kõik olemas, võib seda väga hästi teha.

Aga kui siiski tulumaksubaasi ei tõsteta? Eile paari kohaliku maksu ärajätmise puhul (ehk paadimaksu ärajätmise puhul, näiteks) soovitas IRL, et jääb alles veel ju näiteks mootorsõidukimaks, ehk: miks te ei kehtesta siis automaksu? Kuidas suhtuda sellisesse soovitusse?

Sarapuu: Mis puudutab tulumaksusüsteeme, siis muidugi Valgevenes ja Venemaal, ja tundub, et veel mõnes riigis on kombeks, et ei usuta seda, et inimesed on õiguskäulekad. Mis astmelise tulumaksu puhul tööpoolest vahel hea põhjuse annab vaielda, on see, et, jah, natuke rohkem tuleb paberit määrada. Võib-olla tuleks neid asju õppida ja tuleks neid asju eeskujuks võtta Euroopast, kus enamikus riikides on kasutusel astmeline tulumaks.

Mis puudutab automaksu, siis automaks on olnud. Tallinnas on automaks olnud, ja ta ei töötanud, ning sellest loobuti. Ma usun küll, et ettepanek kehtestada nüüd veel mingid muud maksud siis päris mõistlik teguviis ei ole. Pigem oleks mõistlik, regionaalpoliitiliselt kõige mõistlikum ja kõige asjalikum, ikka see, kui üksikisiku tulumaksust on kokku lepitud protsent, mida omavalitsused saavad, ja see protsent jääb pikka aega kindlaks ning seda pidevalt ei muudeta.

Lauri Vahtre:

Mart Laar esitas siin üsna selged küsimused, kas on kuskil juhtunud sellist lugu, et astmelisele tulumaksule üleminek oleks maksulaekumisi suurendanud? Sa hiilised vastusest kõrvale. Millest oskan järeldada, et sellist juhtumit pole olnud.

Kummatigi soovite ikkagi seda süsteemi käivitada, ja sellel peab mingi põhjus olema. Mina oma peaga ei oska muud põhjust küll näha, kui lihtsalt vaesemate inimeste kadetus rikkamate suhtes või käitemaksu suhtes kellelgi kuskil. Selle rahuldamiseks on ajaloost tuntud palju muid huvitavaid vahendeid. Näiteks, ega teie erakond ei ole arutanud võimalust taastada surmanuhtlus ja hakata korraldama avalikke hukkamisi? See võiks paljude inimeste mured murda!

Sarapuu: No te ei julge nii väga nendesse naljadesse laskuda sellepärast, et ma vaatasin, et kui mina rahanduskomisjonis laskusin samale tasemele, kus rahanduskomisjoni liikmed olid, siis pärast kiputakse neid minu asju tsiteerima, aga vastupidiseid tsiteerida ei saa. Kuigi ma näiteks ühte tahaks küll öelda. Mäletan, kui esimest korda asendusliikmena tulin rahanduskomisjoni ja ütlesin Jürgen Ligile, et järgmisel aastal tuleb teha miinusega eelarve, siis selle peale hakkas ta kätega vehklema ja ütles, et see on nii loll jutt, kui üldse olla saab. Ütlesin, et protokollime selle ära. Ja kui ma pärast tahtsin otsida protokollist seda väidet, et hiljem oleks hea Jürgen Ligile meelde tuletada, siis seda väidet ei olnud.

Mis puudutab astmelist tulumaksu, siis meie loodame saada täiendavaid tulusid ligi 3 miljardit. Ega ei ole midagi teha – eks arutame ja diskuteerime ja peame nõu. Ja kui me näeme, et see on mõistlik ja kasulik ja see on paljude inimeste soov, miks siis seda mitte rakendada?

Toomas Tõniste:

Kogu diskussiooni kuulates tekib mul arusaam või küsimus: kas ei oleks ikkagi õige aeg tõsiselt haldusreformiga tegelema hakata? Pigem on prob-

leem seal. Kui ikkagi raha ei ole, siis võiksid ka omavalitsused mõelda, kuidas reaalselt pakkuda võimalikult head ja võimalikult kvaliteetset teenust, et olla efektiivsed. Arvan, et see paar 0,3% siin küll ei ole lahendus pikas perspektiivis.

Sarapuu: Selles mõttes on just nimelt see eelnõu asjakohane. Kui läbi viia haldusreform efektiivsemalt, saab ju kulud juhtida, ja eks see on paljude organisatsioonide eesmärk, millega saadakse hakkama kas edukalt või mitte. Iseenesest on meil Eestis niisugune omamoodi kummaline olukord tekkinud, et teatud hetkel valitsuskalitsioon käib ameerikalikult välja niisuguseid ideid, et: punkt 1, punkt 2, punkt 3, punkt 4, punkt 5 – teeme ära, kohe on asjad riigis korras. Natukese aja pärast käiakse uued punktid välja ja juhitakse tähelepanu eemale sellest, et eelmised punktid on täitmata; on see töökohtade loomine või mida iganes.

Täpselt sama on haldusreformiga. Iseenesest IRL on väga õigesti püstitanud – et teeme haldusreformi. Aga kui peaminister ütleb, et jah, et meil ei ole haldusreformi vaja? Siinsamas saalis mina olen esitanud peaministrile küsimuse ja saanud väga selge vastuse. Siis on ju väga keeruline valitsuskalitsiooni ühel liikmel (mõtlen, ka valitsuskabineti liikmel, regionaalministril) läbi suruda või läbi arutada või diskuteerida haldusreformi teemal, kui valitsusjuht ei nõustu.

Helle Kalda:

Valitsuskalitsioon ei toeta täna nimetatud eelnõu, ja üks argument oli, et omavalitsus võiks leida ise tulusid. Nad on märkinud, et Tallinnas võiks kehtestada automaksu. Minu poole pöördus üks müügi-firma, kes müüb autosid, ja ütles, et ta ei saa aru, kuidamoodi tänane valitsus seda toetab, kui automaks on tegelikult täpselt sama mis paadimaks, sellepärast et ta müüb autosid Tallinnas, aga autoga sõidetakse Tartus. Kuidas teie seda kommenteeriksite?

Sarapuu: Nagu ennagi ütlesin – automaks ei ole mõistlik. Aga mind hämmastab üks teine lähenemine: et automaksu või paadimaksu ikkagi saab kehtestada ja selle kehtestab kogukond ehk kohaliku omavalitsuse volikogu. Miks siis näiteks kas Riigikogust või valitsusest või, ütleme, riigivõimu poolt peab ette ütlemata, et olgu siis selline, teine või kolmas maks? Pigem on ikka mõistlik see lähenemine, et lubame kohalikel omavalitsustel otsustada ise. Lubame kogukonnal ise otsustada, kuidas nad käituvad. Kui nad tahavad mingit objekti teha või kui nad otsustavad oma teed korda teha või kui nad otsustavad näiteks kas või paadisilla teha, et hiljem paadimaksu koguda – noh, las nad tee- vad, las nad kehtestavad! Kui kogukond on nõus ja ütleb „Jah, me tahame, et meie paatidel oleks parem randumiskoht!“ ja on tegemist mõistliku ehitusega, miks siis mitte otsustada? Miks peaksime sekkuma sellesse? See on kohaliku omavalitsuse otsus, see on kogukonna otsus. Ja kui me seda eirame, siis võtame ju kogukonnalt initsiatiivi ja ka õiguse ära!

Kesknädal siin lõpetab.

Loe edasi Riigikogu stenogrammist!

Ligi ja L revidee

3. juunil saatsid rahandusminister Jürgen Ligi ja Eesti Panga president Andres Lipstok euroala rahandusministreid ühendava eurogrupi juhile Jean-Claude Junckerile, Ecofini presidendile Elena Salgado Mendezile ning Euroopa Komisjoni majandus- ja rahandusvolinikule Olli Rehnile kirja, milles lubavad Eestis lähiaastail tõsta kaudseid maksu ja revideerida sotsiaalkindlustussüsteemi. Kesknädal refereerib seda kirja, lisades iga lõigu järele omapoolse kommentaari.

Ligi ja Lipstok veenavad adressaate selles, et Eesti valitsus on pikka aega teinud suuri jõupingutusi euro saavutamiseks. Nad lubavad, et kasutusele võetakse kõik meetmed Eesti edukaks ja stabiilseks ühinemiseks eurotsooniga. „Eesti väike ja avatud majandus on läbi teinud olulisi kohandumisi seoses 2008. ja 2009. aastal maailma majanduskriisist tulenenud mõjudega,“ märgivad kirja lähetajad.

Pensionisüsteemis hakkavad laastud lendama

Rahandusminister ja riigipanga president lubavad, et Eesti valitsus ja ametivõimud jäävad ka edaspidi seotuks kolme peamise ülesandega: rahanduse tugevdamine, struktuursete reformide läbi viimine riigis, poliitika karmistamine rahandussektoris. „Vajaduse korral oleme valmis kiiremas korras kasutusele võtma lisameetmed, mis kindlustaksid makromajandusliku stabiilsuse ja rahanduse tugevuse,“ lubavad Ligi ja Lipstok.

Nende sõnul on Eesti senini teinud palju tagamaks riigi pikaajagset rahanduslikku jätkusuutlikkust. Ometi lubatakse mitte piirduda senitehtuga. Nii ongi Ligi ja Lipstoki sõnul Eestil 2011. ja 2012. aastal kavas:

- muuta Eesti sotsiaalsüsteem tõhusamaks ja sotsiaaltoetuste väljamaksmine „vajaduspõhiseks“;
- üle vaadata eripensionide väljamaksmise süsteem;
- alustada tervisekindlustuse finantseerimise allikate ja kolmesambalise pensionisüsteemi analüüsi.

Lipstok: Tõstame kaudseid makse, rime sotsiaalkindlustussüsteemi

KIBE TULEVIK: Reformierakonna poolt propageeritud edu- ja hüvekultusest tulvil ühiskonnas on raske elada puuetega inimestel. Üha "vajadusepõhisemaks" muudetud sotsiaalsüsteemi tõttu jääb järjest enam inimesi jänni. Foto Ivari Vee

Kirja autorid rõhutavad, et 2010. aasta aprillil kiitis Eesti parlament heaks muudatused pensionikindlustuse süsteemis, mille kohaselt tõuseb pensioniiga 65. eluaastani.

(Kesknädal: Nimetatud punktides on lähiaastatel seega oodata suure tõenäosusega olulisi muudatusi, mis võivad tegelikult vähendada tava-kodanike sotsiaalset julgeolekut ja turvalisust. See nn ülevaatamine ja tõhusamaks muutmine võibki tähendada, et valitsus näeb just sellest valdkonnast raha kokkuhoidmise võimalusi.

Ehk, teiste sõnadega, rahandusliku jätkusuutlikkuse nimel võib kaduda rahva tervise jätkusuutlikkus. Andes välja tulevikulubadusi, näib Ligi olevat kaljukindel, et järgmise valitsuse moodustab Reformierakond, aga mitte näiteks Keskerakond või sotsid.)

Ehivad end võõraste sulgedega

Struktuursetest reformidest kõneldes märgivad Ligi ja Lipstok, et Eesti eesmärk on toetada pikka aega kestnud põhimõtteid avatud majandusest, soodsa majanduskliima loomisest ja turu paindliku-

maks muutmisest.

Kirja autorid lubavad juba praegugi suhteliselt paindliku tööturu edasist arendamist, valmisolekut tagada toodete ja teenuste vaba liikumine turul ning investeerida uurimis- ja arendustegevusse ning haridusse. Märgitakse, et 2009. aasta uus töölepinguseadus aitas muuta töajuturu paindlikumaks ning jätkub riigipoolne töökohtade loomistoetamine ja tööpuuduse vähendamine aktiivsete töajuturu meetmete kaudu.

(Kesknädal: Sellele järgneb kirjas loetelu igasuguste nn valitsusepoolsete töökohtade loomisest, mis on tegelikult bluff. Eestis aga needsamad „töökohtade loojad“ ju pikka aega irvitasid Tallinna linnavalitsuse üle, kes reaalselt pakkus inimestele tööd.

Sõnagagi ei mainita tegelikku tööpuuduse olukorda Eestis ja seda, et valitsus oli passiivne ajal, kui oleks pidanud tegutsema. Kirjast jääb mulje, et tööpuudus ei ole Eestile eriline mure ja et valitsusel on olukord kontrolli all. Rääige häbematu vale!)

Eesti majandus muutub veelgi hapramaks

Kirja autorid lubavad vähen-

dada tööajumakse ning kanda maksukoormus edasi kaudsetele maksudele. Selle meetmega ning lubadusega hoida avaliku sektori palku kindlalt kontrolli all loodavad Ligi ja Lipstok tagada jätkusuutliku nõudluse ja pakkumise töajuturul. Ühtlasi lubatakse üle vaadata 2010. aastal algatavad avaliku sektori palgapoliitika.

(Kesknädal: Kirja autorid lubavad Eesti majandust veelgi avatumaks muuta – ometi just tänu ultraliberaalsele avatud majandusele me nii sügavasse majanduskriisi ju tegelikult langesime. Märksa targemalt käitus ja käitub seniajani näiteks Poola. Mitte midagi ei näi Ansipi valitsus olevat õppinud eelmisest ülemaailmsest majanduskriisist.)

Junckeri kriitiline vastus

21. juunil saadetud vastuses Juncker tervitab Ligi ja Lipstoki lubadusi tagada Eestis edaspidi jätkusuutlik majanduskeskkond ja tööpuuduse vähenemine tasakaalustatud makromajanduslikes tingimustes, kuhu hulka kuulub kindlasti hindade hoidmine stabiilsetena. Selleks et Ligi ja Lipstoki eel-

nevas kirjas antud lubadused ka ellu rakenduksid, peaks Eesti võimud Junckeri ja tema Euroopa kolleegide hinnangul meeles pidama järgmist:

1. Tuleb säilitada mõistlik ja arukas rahanduspoliitiline hoiak ka majanduslikult headel aegadel. See aitab hoida kodumaist nõudlust elavana, hoides ühtlasi inflatsiooni kindlates piirides ja vältides seega suuri makromajanduslike näitajate kõikumisi ja ebastabiilsust.

(Kesknädal: Just sellist poliitikat eirates Ansipi valitsus mõned aastad tagasi meid kriisi viiski.)

2. Avaliku sektori kulud tuleb hoida kindlalt kontrolli all. Avaliku sektori palkade kontrolli all hoidmine vähendab riiklike kulusid ja aitab muuta ka erasektori palgapoliitikat märksa mõõdukamaks, kinnitab Juncker.

(Kesknädal: Junckeri vastusest võis selgelt välja lugeda, et talle valmistavad enim muret Eesti suur inflatsioon ja hinnatõus.)

Nädal Euroopas

VIRGO KRUBE
MTÜ Eurosaadik

Esmaspäeval, 2. augustil hakkasid Suurbritannia ametnikud kontrollima teateid, et kloontud lehmade piim on jõudnud toidutööstusesse. * Suurpankade II kvartali tulemused olid head: Prantsuse *BNP Paribas* kasum kasvas üle 30 protsendi, Suurbritannia *HSBC* kahekordistas mullusega võrreldes. * USA esileedi Michel Obama saabus tütreaga nädalasele puhkusele Hispaania Costa del Sol kuurorti.

Teisipäev. Eurostati raport tööstustoodangu tootmishindade kohta. Aasta lõikes oli juunis suurim tõus Maltal (16,9%), Ungaris (9,1%), Soomes (6,5%) ja Kreekas (6,1%) ning väikseim Iirimaa (0,9%) ja Saksamaal (1,5%). Ainus vähenemine oli Slovakkias (-1,9%). Eesti näitaja oli 2,4%. * Hollandi liberaalide (VVD) ja kristlike demokraatide (CDA) kõnelused vähemusvalitsuse moodustamiseks, millel oleks vaid 1/3 parlamendi häältest, aga koos islamifoobse Geert Wildersi Vabadusparteiga vajalikud 76 kohta 150-st. * Pakistani president Asif Ali Zardari visiidil oma Prantsusmaa ametivenna juurde lükkas tagasi brittide peaministri David Cameroni India-visitil tehtud väited, et Pakistani luure teeb koostööd Talibaniga.

Kolmapäeval avaldati Eurostati raport 2009. a. tööhõive kohta. Tööealiste (15-64) suurim hõive oli Hollandis (77%), Taanis (75,7%), Rootsis (72,2%), Austrias (71,6%) ja Saksamaal (70,9%). Eesti 63,5% oli alla keskmise (64,6%), aga koos Läti ja Leeduga oleme sooliselt üks võrdsemaid. Meeste tööhõive oli Eestis 64,1% ehk 1,1% suurem kui naistel, Lätis 61% ja 0,1%. Leedu on ainus riik, kus naiste tööhõive (60,7%) ületas mehi 1,2%-ga. Suurimad vahed naiste kahjuks oli Maltal (33,8%), Kreekas (24,6%) ja Itaalias (22,1%).

Eurostati raport jaekaubanduse käivate kohta. Aastane kasv oli juunis EL 27 riigis 0,5%. Kahanemine toimus Leedus (-8,7%), Bulgaarias (-6,8%), Eestis (-4,1%) ja Lätis (-3,8%). Eestis oli jaanuarist aprillini langus -9% kuni -6,3%. Võrrelduna 2005. aastaga oli juunikuu käive protsentides peaaegu muutumatu Eestis (100,1), Austrias (105,3) ja Portugalis (97,1). Selge kahanemine oli Maltal (88,0), Lätis (89,8) ja Leedus (92,9). Viieaastases võrdluses olid tõusjad Rumeenia (157,7), Poola (136,4) ja Bulgaaria (122,5). Vähemalt 10% oli käive suurem ka Prantsusmaal, Slovakkias, Soomes, Rootsis ja Suurbritannias.

Neljapäeval oli supermodell Naomi Campbell tunnistajana Haagi kohtus Libeeria ekspresidendi Charles Taylori üle peetaval protsessil ja pidi andma infot töötlejate teemantide saamisest 1997. aastal. * Šveitsis algas 63. Locarno filmifestival. * Kreeka rahandusministeriumile tehti IMF ametnike visiidi eel pommiähvardus. * Suurbritannia avalikustas tuhandeid toimikuid UFO-vaatluste kohta. * Riia linn peab võitlust kanali ääres puud langetavate kibrastega ja pakub hea nõuande eest auhinnaks 425 €.

Reedel vannutati viieks aastaks ametisse Poola president Bronislaw Komorowski (55) (**pildil**). Presidendil on veto ja kõrgete ametnike määramise õigus, aga täidesaatev võim on valitsusel. * Prantsuse politsei alustas vastavalt presidendi korraldusele ebaseaduslike mustlaslaagrite tühendamist ja lõhkumist. * Rumeenia juudid ei ole rahul 1938.-1939. a peaministriks olnud Miron Cristea hõbemündi verimise keskpanga poolt, sest tema ametiajal võeti kodakondsus 225 tuhandelt juudilt.

Foto ETV2

Laupäeval peeti Soomes sauna-MM 130 osavõtjaga 15 riigist. Heinolas peetud üritus jääb korraldajate teatel viimaseks, sest see tõi kaasa osavõtja surma ja teise põletushaavadega haiglasse viimise.

Pühapäevaks olid Kesk-Euroopa üleujutused nõudnud 3 poolaka, 3 sakslase, 5 tšehhi ja tormi põhjapoolse liikudes ka 4 leedulase elu. * Nisu hind on nädalaga tõusnud 25% Ida-Euroopa ja Venemaa põua ning tulekahjude tõttu. Maailma Toiduorganisatsioon (FAO) rõhutab, et varud on 20% suuremad kui 2008. aastal ja toiduainete hinna tõstmiseks pole alust.

EKSKURSION LÕUNA-EESTISSE

Põhja-Tallinna Naiste ja Seniorite Kogu korraldab 28. ja 29. augustil reisi kaunitesse Lõuna-Eesti paikadesse. Ööbimine Piiri puhkebaasis. Osamaks 200 krooni.

Täpne info ja registreerimine tel: 530 01 715, 569 11 576 Vaike Salumaa

MUUSIKAPÄEV

14. augustil kell 12 toimub Tartumaal Tõrvandi algkooli platsil NOORTEBÄNDIDE KONKURSS. Zhürüü esimees Võsa Pets. Võta kaasa sõbrad, tuttavad ja hea tuju! Bändide registreerimine: Gleeri Paur 56 151 949

Võrumaa lehekülje koostas
Lõuna-Eesti piirkondade
koordinaator Toomas Paur.

Äkkmees Aleksandr Suvorov

Enam kui aasta tagasi ei teadnud Aleksandr Suvorov, põline Tartumaa mees, 1959. aasta väljalase, poliitikast eriti midagi. Äkki aga muutus tema jaoks kõik. See juhtus siis, kui Ülenurmes, kus ta 1961. aastast püsivalt elab, kohalik Keskerakonna osakond hakkas valimisnimekirja kokku panema.

See Suvorov lõpetas mehhaanikuna EPA (Eesti Põllumajanduse Akadeemia) ja töötas põhiliselt majandites insenerina. On abielus, kahe lapse isa, abikaasa töötab apteegis. Teda iseloomustab oskus inimesi ära kuulata, ta ei torma kunagi ja on järjekindel – tõeline äkkmees. Täna on Aleksandr Suvorov Meeksis vallavanem ning Ülenurmes volikoguliige ja revisjonikomisjoni esimees.

Kas on sugulussidemeid kuulsale väejuhi Aleksandr Vassiljevits Suvoroviga?

Ei ole uurinud. Vist mitte, neid Suvoroveid on palju.

Kuidas poliitiline karjäär algas?

Mu poeg Artjom astus 2007. aastal Keskerakonda ja üritas pidevalt ka mulle selgeks teha, et ma oleksin hea keskerakondlane. Mul aga tol hetkel huvi puudus. Kui Keskerakond asus eelmisel suvel kohalike omavalitsuste valimisteks Ülenurmes oma nimekirja tegema, kutsuti mind kandideerima Artjomi kaudu – ta oli siis osakonna juhatuses. Võtsin mõtlemisaja. Käisin Keskerakonna osakonna koosolekut kuulamas ja mulle jätsid need inimesed sümpaatse mulje. Nii otsustasin esialgu kandideerida, mitteliikmena. Valimistel läks hästi, sain ainsana meie nimekirjast sisse. Volikogus pakuti mulle kui opositsiooni liikmele revisjonikomisjoni esimehe kohta; võtsin selle vastu.

Hiljem sai sinust hoopis Meeksi vallavanem. Kuidas sinna sattusid?

Töötasin Tartu vangla majandusosakonnas ametnikuna. Sõbrad tõid Postimehe, kus oli sees konkursikuulutus: Meeksi otsib vallavanemat. Teised väitsid, et mul pidi vallavanema nägu olema. Läksin koju ja hakkasin selle üle tõsiselt mõtlema. Kuna abikaasa vastu ei olnud, esitasingi avalduse. Konkursil osales neli inimest, mind valiti vallavanemaks. Hiljem astusin Keskerakonna liikmeks.

Oled nüüd vallavanem olnud üle kaheksa kuu. Kuidas on läinud?

Kui aus olla, siis omavalitsuses polnud ma päevagi töötanud; amet oli väga võõras. Minu jaoks on see päris keeruline. Meeksi valla pindala on 144 ruutkilomeetrit (Ülenurmes 89 ruutkilomeetrit). Meeksis on elanikke 695 (Ülenurmes 5500), suuremad külad on Mehikoorma,

Meeksi ja Aravu. Valla eelarve kujutab endast 6,5 miljonit krooni. Kool on kena ja võimalused head, aga lapsi on vähe – vaid 35. Palju Meeksi valla lapsi õpib teistes koolides. Lasteaeda vallas ei ole, pole erilist vajadustki. Suvel oleks hea, kui saaks koolimajja lastelaagreid, sest kõik võimalused on olemas. Endal on mul raske seniseid töötulemusi hinnata, aga loodan, et vallas ollakse minuga rahul.

Kas väikesel vallal on võimalusi ellu viia suuremaid projekte?

Hetkel on käsil Meerapalu külakeskuse renoveerimine, tööde algus on planeeritud 2012. aastaks. Veel käib Aravu rahvamaja renoveerimise projekterimine. Plaanis on rajada Mehikoormas Peipsi kaldale suplusrand, kus oleks turvaline. Täna polegi meil korralikku randa – on selline metsik värk.

Kas vallal jätkub nende projektide rahastamiseks omaosalust?

Kui kõik läheb plaani järgi, siis saame hakkama, aga kerge see ei ole, sest valla eelarve ju ainult 6,5 miljonit krooni.

Minu jaoks on lausa müstika, kuidas sellise väikse eelarvega üldse hakkama saadakse. Kas poleks õigem

ühineda Võnnu vallaga?

Liites kaks vaest valda, kohe mitte kuidagi ühte rikast valda ei saa. Võib-olla saaks uue valla keskus parema väljanägemise, aga terve vald jääks ikkagi oma probleemidega

vaevlema. Riik peaks tõsiselt suhtuma omavalitsuse probleemidesse. Keskvalitsusega peaks tekkima tihedam dialoog, täna on ainult monoloog. Vallale tuleb ainult kohustusi juurde, aga nende finantseerimiseks jääb raha aina vähemaks.

**Kuidas suhtud tänas-
tesse omavalitsus-
liitudesse?**

Olen rahul Tartu Omavalitsusliiduga, sest lõpuks on koht, kus saab

kolleegidega väga paljusid probleeme arutada. Loomulikult tuleb selles organisatsioonis osalemise eest maksta.

Oled nii Keskerakonna Ülenurme osakonna juhatuses kui ka Tartumaa piirkonna juhatuses. Kas jõuad nende tegevuses kaasa rääkida?

Eks ma püüan nii, kuidas on võimalusi. Peaks mainima, et see töö on meeskonnatöö. Leian, et meeskond on hea ja, mis ülimalt tähtis, liikmed toetavad üksteist. Kui häda käes, võid alati loota, et sa üksi ei jää.

Kuidas veedad vaba aega?

Vaba aega võib veeta väga mitut moodi. Minu jaoks on parim viis tervisesport. Olgu kõndimine, suusatamine, jalgrattasõit, koeraga jalutamine või ujumine – see on kõik hea ja kasulik. Aga ka aias askeldamine meeldib mulle. Tore on veeta aega spordisaalis – kas korvpalli või lauatennist mängides. Meeldib istuda sõpradega ja rääkida maast-ilmast.

Ükskõik, mis teemat arutame, igav ei hakka kellelgi. Üksteise täiendamine vestluses – see ongi see võlu, mis köidab ja muudab suhtlemise meeldivaks.

Kirja pani
Toomas Paur

Rõngu osakond teeb au

Kuni 2007. a. sügiseni oli Keskerakonna Tartumaa piirkonna Rõngu osakond oma 13 liikmega pikemat aega varjusurmas. Kõik sai aga uue hingamise, kui osakonna etteotsa valiti tollal 73-aastane ettevõtja Evald Mihkra. Tõsise mehena astus ta kohe liikmetega kontakti ja tõmbas käima töökorralduse, mis toimib tänini – iga kuu esimese nädala kolmapäeval on Valguta seltsimajas osakonna koosolek.

TOOMAS PAUR

Keskerakonna Lõuna-Eesti koordinaator

Olgu aastaaeg või ilm milline tahes, inimesed on alati kohal. Esialgu läks küll väga raskelt ja vaevaliselt, kuid Evaldi visadus jäi peale. Teemad, mida koosolekul arutati, ulatusid oma vallast kuni riigi tasandini välja. Evaldi sportlik eluviis ja visadus tagasid tema mõtete sihile jõudmise – aas-

taga vedas ta osakonna toimima.

Järgnevalt valiti osakonna etteotsa Ilona Jaanikesing, 37-aastane noorik, kes koos elukaaslasega tegeleb väikepõllumajandusliku tootmisega ning selle saagi müügiga Tartu turul. Nende peres kasvab kolm last. Ilona oli tegus ja jäi meelde just ürituste korraldajana – tema organiseeritud ettevõtmised pakkusid rõõmu kogu Rõngu valla rahvale.

Edukad 2009. aasta valimised

Sel väga keerulisel ajal suutis Rõngu osakonna juhatus kahetel valimistel Rõngus edukas olla. Kohalikel valimistel kandideeris Keskerakonna nimekirjas üle pikkade aastate 14 inimest (2005. aastal oli olnud ainult 7). Keskerakond sai 15-liikmelisse volikogusse

kolm kohta (298 häält), 2005., sel mõõna-aastal oli olnud üks koht ja 119 häält.

Läbirääkimiste tulemusel sai Keskerakonna nimekirjas kandideerinud Uno Parm vallavanemaks, Vello Tattar sotsiaalkomisjoni esimeheks, Kaare Schults majanduskomisjoni esinaiseks. Ants Rodima, kes oma koha volikogus Kaare Schultsile loovutas, sai vallavalitsuse liikmeks. Praegu on Evald Mihkra Uno Parmu asendusliikmena volikogus majanduskomisjoni liige.

Raskused kooliga

Tänavu mais, olles vallavanema kohal olnud natuke üle poole aasta, astus Uno Parm ametist tagasi. Nimelt ilmnisid väga keerulised probleemid Rõngu koolimajaga.

Eelmine vallavalitsus (vallavanem Aivar Kuuskvere [Rahvaliid]) oli 2009. a juulis sõlminud viieks aastaks koolimaja renoveerimise lepingu eraettevõtjaga, AS-iga KR Priit. Aktsiaselts sai lepingu järgselt koolimaja hoones-
tusõiguse ja üürilepingu, valla tuli sellest lepingust lähtuvalt maksta iga kuu renti.

Säärase lepingu sõlmimine oli suur risk. Koolimaja renoveerimine pidi lepingujärgselt olema lõpetatud 31. detsembriks 2009, firmal polnud aga tööde lõpetamiseks raha.

Kooli puudumisel valguvad pered mööda Eestit laiali

Tänase seisuga on umbes 85% koolimajast valmis ehitatud, aga AS-il KR Priit rahad otsas. Suve jooksul pole ehitajad enam naelaagi koolimajaseina lõõnud ja pikkade läbirääkimiste tulemusena pole ka vald koolimaja tagasi osta suutnud. Uueks vallavanemaks saanud reformierakondlane Priit Raamann püüab nüüd koolimajaga kujunenud situatsiooni kuidagi lahendada. Kevadest peale on Keskerakonna Rõngu valla osakonna juhi, staazhika poliitiku Vello Tattari hinnangul vallavanem valinud õige tee – ta suutis saavutada Rahandus-
ministeeriumiga kokkuleppe, et kui vald jõuab koolimaja tagasi osta, siis antakse vallale luba võtta 27 miljoni krooni ulatuses pangalaenu kooli remondi lõpetamiseks. Samas on ehitaja rahanõuded selleks,

et saaks koolimaja tagasi osta, Vello arvates üle mõistuse suured.

Eelduste kohaselt tuleb pooltel ikkagi kohtutee jalge alla võtta. Rõngu lapsed peavad aga veel vähemalt aasta mööda nurgataguseid õppimas käima. 2009/10. õppeaastal toimus osa koolitunde kultuurimajas, osa vallamajas ning osa isegi kodudes.

Vello Tattari sõnul käivat aga rahva hulgas juba tõsised jutud lastega perede Rõngust ärakolimisest. Samas võiks koolimaja, kui praegu veel kokkulepe saavutataks, sügiseks valmiski saada. Ent täna tundub see olevat üsna lootusetu juhtum.

Ülikasumiskeem

Vello Tattar, kes on ka vallavalitsuse otsused, mis olid kooliga seotud, tõsise kahtluse alla. Tema sõnul on Otepää kooli (500 õpilast) renoveerimise maksumus 19 miljonit krooni. Puhja koolis läks see maksmata 18 miljonit krooni, kusjuures osales 12

firmit ning vastu võeti kõige odavam pakkumine. Samas on 238 õpilasega Rõngu kooli renoveerimise eelarve 32 miljonit krooni.

„Kuidas on see võimalik?“ vangutab Vello pead. „Sellise raha eest ehitaks uue koolimaja – renoveerimiseks on seda häbematult palju.“

Vello sõnul läks soo peale rajatud Rõngu hooldusravikeskuse ehitus, koos vajalike pinnasetööde ja sisseseadetega, maksma 19 miljonit krooni.

Täna tahab ehitaja tehtud tööde eest vallalt saada 27 miljonit krooni. Nii et ainus õige lahendus tundub olevat ikka kohtutee, sest kohus kohustab maksmata reaalselt tehtud tööde eest, mitte aga finantseerima kellelegi kavalpea poolt välja mõeldud ülikasumiskeeme.

Praeguseks on igatahes kaup katki. Nagu alati, peab lootma kõige paremat. Nii loodab Vello, et Rõngu valla lapsed saavad lõpuks õppida oma armsas koolimajas. Jääme meiega seda lootma!

Rannar Vassiljev: Rakvere linnapea koht enne valimisi Reformierakonnale vajalik

Kaks kohaliku Rakvere poliitikut üllatasid hiljuti avalikkust sellega, et otsustasid fraktsiooni vahetada ning lüüa senise võimuliidu tasakaalust välja. Sellega seoses andis Kesknädalale intervjuu Rakvere linnapea Rannar Vassiljev (SDE).

Aasta tagasi loobusid Reformierakond ja IRL koalitsioonisuhetest sotsiaaldemokraatidega Toompeal. Nüüd toimub sama tõenäoliselt Rakveres. Miks sotsiaaldemokraadid ei sobi Reformile ja IRL-ile partneriks? Kas olete liiga ausad ja põhimõttekindlad nende jaoks?

Ei oska öelda, kas ja kui palju saab Rakveres toimuva puhul paralleele tõmmata Toompeal eelmisel aastal juhtunuga. Meil on senini olnud partneritega väga konstruktiivne ja meeldiv koostöö. Oleme vaatamata majanduslikult keerulisele ajale suutnud otsused konsensuslikult langetada, nii et keegi liigselt ei kannataks.

Kuuldavasti olevat Teie umbusaldamise plaani taga Roman Kusma ja Andres Jaadla. Viimase puhul ei ole arusaadav, milline on tema eesmärk. Jaadla peaks ju siirduma Reformierakonnast tõenäoliselt järgmisel kevadel Riigikogusse. Kas tunnete, et Teie umbusaldamine on seotud konkreetsete isikute isiklike ambitsioonidega või pigem parteide suutmatusega leida ühist keelt?

Meie jaoks tuli Roman Kusma sotsidest Reformi fraktsiooni minek suure ootamatusena. Senini on meil olnud viie aasta jooksul viljakas ja positiivne koostöö, probleeme pole esinenud ning ka personaalne läbisaamine fraktsiooniliikmete vahel on meeldiv olnud. Ka vestlus temaga ei teinud meid põhjuste osas targemaks.

Arvatakse, et Roman Kusma ülekargamise põhjused võivad olla seotud sellega, et reformierakondlane Kristiina Ojulang lubanud osaliselt Kusma omanduses olevale Aqua spaale ja tema poolt kavandatud uuele hotellile raha Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusest. Kas Kusma ajab volikogus ikka linna- või eraasju?

Millega Reformierakond Roman Kusmat meelitada suutis, teavad tõenäoliselt vaid asjaosalised, kuigi spekulatsioonid levib linna peal erinevaid. Võib eeldada, et

Reformierakonna soov on minna Lääne-Virumaal valimistele vastu nii, et kandidaatide hulgas oleks ka Rakvere linnapea, mis on olnud motivatsioon sotside ridadest saadikute üleemeelitamiseks ning võimupöördeks Rakveres.

Kuidas sobib see Lääne-Virumaa maavanemale Einar Vallbaumile, et tema parteikaaslane Jaadla enne Riigikogu valimisi Rakveres oma positsioone

tugevdab? Kui meedias kõneldatakse palju sisepingetest sotside ridades, siis miks sisekonkurentsist Reformierakonnas vaikitakse? Keeruline on öelda, kas täna

Rakveres toimuv Andres Jaadla kui Riigikokku kandidaadi positsioone tugevdab või vastupidi. Eks seda näitavad valimistulemused. Sisekonkurents Reformierakonnal Lääne-Virumaa valimisringkonnas jagub.

Selgub, et enamik sotside fraktsiooni liikmeid Rakvere volikogus ei kuulu sellesse parteisse. Kas poleks siiski õigem, kui nad oleksid samal ajal ka erakonnas, mitte ei tunneks ennast vabameestena? Me ei ole kunagi seadnud eesmärgiks, et meie nimekirjas kandidaate peavad kindlasti ka erakonda astuma. Loomulikult on parteiliikmel sidusus suurem, kuid oleme siiani eeldanud, et valituks osutunud on piisavalt vastutustundlikud nii oma valijate kui ka teiste nimekirjas kandideerinute suhtes.

Mida sotsiaaldemokraadid on jõudnud võimuloleku ajal Rakveres ära teha? Millised on olnud linna- peana Teie isiklikud suuremad saavutused?

Rakveres ei käi poliitkultuuri juurde nimesilidid tehtu juures, mistõttu ei saa eristada, mis on linnas sotside või mis näiteks IRL-i tehtu. Tooksin mõned olulisemad aspektid, mis sellel linnavalitsusel on siiani tehtud või hetkel töös.

Vaatamata sellele, et oleme majandusliku olukorra ja riigi kärbete tõttu kärpinud umbes nelikümmend miljonit krooni linna kulusid (peaaegu viiendik), oleme siiski täitnud oma eesmärgi, et ükski valdkond ei saaks sellest liigselt kannata. Suurima panuse on selleks andnud palgakärbe linnasektoris, mis jättis puutumata vaid pedagoogid, ning andis neljandiku kogu kärpest.

Kevadel käivitasime esmakordselt hakkepuidul töötava katlamaja, mistõttu on sooja hind Rakveres 10–15% madalam kui oleks endiselt vaid maa-gaasiga küttes. Hetkel käib nii lasteaia kui ka Rakvere Reaalgümnaasiumi renoveerimine. Eelmisel

nädalal sai allkirjad ehitusleping, millega saab 15% linnalastest, kes senini olid ilma tsentraalse veevärgi ja kanalisatsioonita, oma probleemile lahenduse. Kultuuri valdkonnas on vast suurim muutus Rakvere Rahvamaja reorganiseerimine Rakvere Kultuurikeskuseks ning sellele uue juhi leidmine. Samuti erinevad suvised suurüritused Rakveres, mis kulmineeruvad kuu aja pärast linna aukodanikule Arvo Pärtille pühendatud skulptuuri avamisega linna keskväljakul. Suur rõhk on pandud eurorahade taotlemisele, mis loovad võimalused jätkuvaks arenguks ka tulevikus. Olulisemad neist on ehk energiasäästliku lasteaia renoveerimine ning Vallimäe arendusprojekt ning Arvo Pärtil Muusikamaja ehitamine.

Mainisite eelnevalt Rakvere Reaalgümnaasiumi renoveerimist. 8. augusti õhtul rebis tormituul Rakvere Gümnaasiumilt katuse. Kas linnavalitsusel on olemas lisaraha koolimaja taastamiseks? Koolimaja on kindlustatud ning loodetavasti meile seoses Rakvere Gümnaasiumi aula katusega lisakulutusi ei teki.

Milliste mõtetega lähevad sotsiaaldemokraadid vastu tuleva aasta Riigikogu valimistele? Milliseid muutusi soovite Eesti ühiskonnas näha 2011. aastal ja pärast seda?

Lääne-Virumaal me latti alla ei lase, ning sihid on sama kõrged kui viimastel kohalikel valimistel Rakveres, mil me 29-protsendise toetusega võitsime. Probleeme tänases riigijuhtimises jagub. Nende lahendamise eelduseks on aga poliitilise kultuuri muutumine, millesse üritame oma panuse anda.

Palun iseloomustage oma erakonna esimeest Jüri Pihli. Millised isikomadused tema juures Teile meeldivad ja millised mitte?

Jüri Pihl on ratsionaalne ja sihikindel inimene, kel on juhtimiskogemust mitmest erinevast organisatsioonist.

Intervjueeris Kesknädala reporter Indrek Veiserik

Tallinn on Eesti päästerõngas!

Delfi portaalis 27. juulil ilmunud Edgar Savisaare artikkel „Ansipi valitsus suitsetab vaeseid Eestist välja“ tekitas kahe suurima vastanduva partei pool-dajate hulgas suurt vastukaja. Äärmiselt lühikese ajaga ilmus artikli alla hulgaliselt kommentaare. Mida hetk edasi, seda emotsionaalsemaks paisus arutelu Edgar Savisaare kirjutatu sisu ümber.

JELENA KALBINA
kesknoor

Keskerakonna esimehe kirjutandu oli lühikokkuvõtte partei poolt tehtud tööst. Artikkel oli igati põhjalik ja õige. Tõepoolest, niisugusel raskel ajal, mis on kujunenud ehk keerukamaks kui oodata osati, on Tallinn ja tema linnapea hättasattunute abistamisel näidanud ennast tugevaimast küljest. Täna ei vaja abi ju mitte ainult need, keda olemegi harjunud saamatuteks või kroonilisteks abivajajateks pidama. Paraku peab pealinn riigi saamatuse ja paremerakondade aastatepikkuse vale poliitika tõttu aitama ka neid, kes normaalses oludes ise täiesti vabalt toime tuleksid.

Tallinn ei jäta inimest hädas üksi, nagu teeb valitsus

Tallinna poolt pakutav, olgu need siis sotsiaalsete töökohtade loomine, töötute rakendamine hädaabitöödel ja paljud teised pealinna abipaketi meetmed, on konkreetsed ning toimivad hästi. Seda erinevalt Mart Laari ja Juhan Partsi lubatud 50 000 uue töökoha loomisest, mis jääbki kaugeks helesiniseks unistuseks. Usun, erinevalt paljudest skeptikutest, et inimesed oskavad olla tänujulged ja peavad seda meeles, mida Tallinn ning tema linnavalitsus raskel ajal nende heaks teeb. Ja kui ühel päeval peaks juhtuma nii, et linnal on oma rahva abi vaja, siis inimesed tulevad ja aitavad. Kas sellele saab ka lootust riik, kes on valitsuse suu läbi kuulutanud, et igaüks peab ise hakkama saama? Mitmed Delfi kommentaatorid, kes on ilmselt paremparteide liikmed, tõlgendasid Savisaare abipaketti poliitilise sammuna ning praktikas väheefektiivsena. Tegelikult võime aga võrrelda valitsusjuhi „no tule taevast appi!“-hüüdeid ja sellele järgnenud mitte-midagi-tegemise kampaaniat ning Tallinna praktilisi samme.

On ilmne, et selline mõtteviis, mille kohaselt igaüks peab ise endaga hakkama saama ja majandus reguleerib ennast ise ning tööpuuduse probleem laheneb ka iseenesest, on parempoolsete parteide taskumeedia pingsa ajupesu tulemus. Võluvad sõnad ja ahvatlevad lubadused, mida hüütakse enne valimisi ja millest vaikitakse valitsuses olles, on alati olnud omased nii Reformierakonnale kui ka IRL-ile.

Tallinna abipaketi edu ei anna paremerakondadele rahu

Eesti riigi üheks peamiseks eesmärgiks on saada Euroopa Liidu standarditele vastavaks. Keskerakonna aetav poliitika on meid euroopalikkusele tublisti lähemale viinud. Nimelt abipakett „Tallinn aitab“ on Euroopa Liidu poolt tunnustatud üheks edukamaks programmiks, tänu millele sai Tallinn valitud kümne parima linna hulka, mis majanduskriisiga toime tuleb. Ja seda vaatamata sellele, et konkurs oli karm ja selles osales 131 linna 24 riigist. Küll aga üritab Reformierakonna valitsus ja neile kuuluv „ökonnameedia“ leida abipaketis puudujääke, sest Keskerakonna majanduspoliitika edukaks tunnistamine tähendaks jälle oma saamatuse tunnustamist. Sest seda, mida Tallinn hädasolijatele pakub, ei suuda ega taha riik pakkuda.

Eriti tugevasti on Ansipil ja tema järgritel hambus reisisaatjate töökohad. Nii näiteks võtab 28. juulil Delfis sõna reformierakondlane Tõnis Kõiv. Ta ütleb vastusena Savisaare artiklile, et Tallinn on hoopis tööpuuduse mootor. Reisisaatjate töökohti nimetab Kõiv *pokazuhha*’ks, viidates sellele, justkui oleks reisisaatjate töölevõtmise toimunud bussipargist lahtilastute arvel. Iga selgelt mõtlev inimene võib sellise tobeda ja asjatundmatu väite väga kergesti ümber lükata. Nimelt leidis reisisaatjana tööd üle 500 inimese. Kas siis selleks, et neile kohti luua, on TAK-ist või TTTK-st samapalju inimesi töölt vabastatud? Ei ole. Nii massiline töötajate vallandamine, lisaks sellele, et see oleks tekitanud suure ažiotaazi meedias, mida aga seni pole olnud, muudaks ka nende asutuste toimimise võimatuks. Jääb mõistmatuks, mida sellise mõtlemisviisi inimesed valitsuses teevad? Alanud on valimiskampaania. Kui üks erakond rajab oma kampaania sellele, et midagi korda saata, et Eesti elu paremaks muuta, siis teine erakond keeldub negatiivsetest asjadest rääkimast ning keskendub teise- või isegi kolmandajärguliste asjade suureks-puhumisele. Peaasi, et neist tore rääkida oleks. Nii oleme pidanud juba peaaegu aasta kuulama Reformierakonna kiidulaulu eurole. Aga mis annab see inimesele, kel ei ole täna kroonigi taskus, kuna tal ei ole tööd? Kas euro tulek lahendaks töötute pereisa probleemi, kellel on eluasemelaen maksmata ja kelle lastel pole kooli minnes midagi selga panna? Ei lahenda!

Nende küsimustega tuleb tegelda kohe ja praegu. Ning seda ka Keskerakond teeb. Seega soovitan meie kodanikel säilitada külma mõistust ja teravat maailmavaadet ning hoolega mõelda, enne kui langetada otsus, kelle kätte usaldame oma riigi koos meie endi saatusega...!

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Riigikogust on saamas Tallinna teine linnavolikogu

Olen kogu aeg olnud arvamusel, et Tallinnasse puutuvate küsimustega peaksid tegelema seaduslikult valitud linnavolikogu ja linnavalitsus, kuid tegelikkuses kipub kujunema olukord, kus linna kohaliku elu on võtnud südameasjaks hoopis Riigikogu, kes minu arvates peaks tegelema põhiliselt üleriigiliste probleemidega.

Kas töepoolset peaks Riigikogu otsustama, kui suur peab olema Tallinna volikogu koosseis, mitu linnaosa peab Tallinnas olema, kas maamaks on pealinnas liiga kõrge, kas linnavolikogul on õigus kehtestada linnas müügitaksu (1%), kas vee- ja küttehinna suuruse kontroll on linna pädevuses, kes peaks otsustama linna lasteaegade täituvuse küsimust, kas linnal on õigus laenu võtta jne jne?

Riigikogu liige Reinsalu muretseb selle pärast, et Tallinnas on vee- ja küttekulud liiga kõrged ning et kontroll nende hindade üle tuleks linnalt ära võtta ja anda Konkurentsiametile. Selline otsus viimasel Riigikogu erakorralisel istungil nn monopoliseadusena vastu võeti. Konkurentsiameti juht Märt Ots lubab, et nende amet saab sellega hästi hakkama ja et Tallinna elanike kodukulud tuleb vähendada 20%.

Huvitav, miks Märt Otsa häirivad kõrged tasumäärad üksnes Tallinnas? Mitte aga näiteks Kohilas, kus üks MWh soojust maksab 1500 krooni ning üks veekuupmeeter 47,388 krooni. Kui võrdleme Kohila hindu Tallinna omadega, järeldub, et Kohila elanike kodukulutuste tase on märkimisväärselt kõrgem. Kuid selle üle ei muretse Riigikogus võimul olevad Reformierakond ja IRL karvavõrdki.

Miks on see nii?

Ülo Strandberg
Kohila, Rapla maakond

Haabersti "Keskpäev" pidas pooljuubelit turisteldes

Juba kevadel sai otsustatud, et tähistame oma seniiorideklubi viiendat aastapäeva väljasõiduga Mulgimaale. 10. juuli hommikul suundusimegi osa saama sealsetest kaunistest paikadest ja kultuuriväärtustest.

Kõigepealt külastasime Võhmas olevat OÜ Eesti Valgus küünlavabrikut. Selle omanik, šveitslane Peter Wüthrich koos abikaasaga võttis meid rõõmsalt vastu, andes selgitusi soravas eesti keeles. Kaunis käsitöö – see on Eesti Valguse firmamärk.

Imekauneid küünlaid maalib kunstnik Natalja Remmer. Saime ka ise valada endale mälestuseks oma küünla. Suur tänu selle eest!

Edasi kulges teekond Olustverre, kus saime vaadata nii mõisahäärberit ja viinakööki kui ka teisi renoveeritud

hooneid. Kaasiku talus võisime näha mulgi stiilis Eedeni aeda, mille perenaine Lilian ja peremees Villu soovivad oma töö ja tahtega hoida ja säilitada esivanemate töökoost ja ilumeelt. Imelisele aiale lisaks üllatasid koduloomuuseum ja pitsituba, Kaunis aias pidasime lõpetuseks pikniku.

Nädal kodusolekut, jälle reisile – seekord Põltsamaale. Enne kohalejõudmist tegime lühipeatuse Põhjaka karjamõisas. Et tuju oleks lustilisem, kikasime Põltsamaa veinikeldrisse. Edasi läks tõsiselt. Kohtusime 37 aastat tagasi Sõpruse parki rajama hakanud Ants Pajuga, kes andis põhjaliku ülevaate nii pargi ajaloo kui ka tänapäevast. Viis aastat tagasi, kui seal käisime, otsustasid klubiliikmed, et istutame ka oma puu. Seesainüdit tehtud

– MEIE TAMME sünnipäev on 17. juuli 2010. Pärastlõunal oli Põltsamaa piirkonna memmede-taatide suvekontsert, kuhu olid esinema kutsutud ka „Keskpäeva“ seniiorantsijad (pildil). Külalisi oli veel ka

Pärnust, Aravetelt, Kaareperest ja Siimustist. Saime väga toredat hingeosutust. Aitäh pr. Maire Lainurmele selle imetoreda päeva eest!

Aare Metsjärv,
MTÜ Keskpäev“ esimees

Eesti riik vs Tšernobõli-veteranid

Juulis külastas MTÜ Harjumaa Tšernobõli Ühendus bürood Tallinnas Venemaa Tšernobõli veteranide-ühingu Peterburi regiooni osakonna aseesimees Vladimir Gordienko. Ta tuli siia eesmärgiga tutvuda meie Tšernobõli-veteranide olukorraga ning luua ja tugevdada Eesti ja Venemaa veteranideühingute kontakte. Teda saatis abikaasa Galina Gordienko, kes on Peterburi ühingu pressiesindaja ja toimetab ühtlasi Tšernobõli-veteranide internetilehekülge (<http://chernobylspb.narod.ru/>). Eelnevalt olid nad tutvunud Narva Tšernobõli-veteranide ühinguga; meie kohtumisel osalesid Narva ühingu esimees Anatoli Pecheritsa ja juhatuse liige Vyacheslav Yazvinskiy. Ühises kohvilauas olid arutlusteemadeks toetused Tšernobõli-veteranidele ning Tšernobõli katastroofi 25. aastapäeva tähistamine järgmise aasta aprillis.

Mina kui Eesti Tšernobõli Ühingu juhatuse esimees tutvustasin kohtumisel Eesti veteranide olukorda ja neile mõeldud toetuste süsteemi. Pidin kahetsusega tõdema, et Eestis elavad veteranid on jagatud kahte leeri. Meil on ühed, kes kes on põlised Eesti Vabariigi kodanikud ja kes saavad toetusi okupatsioonivõimude poolt repressioonide tõttu, enamasti venekeelsed veteranid, kes on toetustest ilmajäänud, välja arvatud õigus soodustada vanaduspensionile 5 aastat enne vanaduspensionieikka jõudmist. Paljud avariilikvi-

Pildil (vasakult):
Vyacheslav Yazvinskiy,
Galina Gordienko, Jüri Reinmann,
Vladimir Gordienko,
Anatoli Pecheritsa.

deerijad tervisekahjustuste tõttu aga ei elagi pensionieani. Vladimir Gordienko oli väga üllatunud, et Eesti valitsus peab oma kodanikke, kes osalesid maailma suurimal päästeoperatsioonil, repressioonideks. Selgitasin, et meie valitsuse silmis on ligi pooled meie avariilikvideerijatest Eestit okupeerinud riigi kodanike järehtlulid, ja Genfi 1949. a. konventsiooni järgi ei saa neid repressioonideks lugeda ning neile anda ülejäänutega võrdsed riiklike toetusi. Õhku jäi ka küsimus: mis on ühist avariilikvideerijatel ja stalinlikes vangilaagrites kannatanutel? Tšernobõli veteranid likvideerisid avariit, mille tagajärjel tekkinud radioaktiivse tolmu pilved ohustasid ühtmoodi nii Ukraina, Venemaa ja Eesti kui ka Euroopa ja Skandinaavia riikide rahvaid, ning eristada neid veterane on diskrimineeriv.

Pidin lisama, et juba 2004. a esitas Keskerakonna fraktsioon Riigikogus seadusemuutmiseelnõu, mis oleks võrdsustanud kõik Eestis elavad Tšernobõli veteranid, kuid

Reformierakonna juhitud valitsus lükkas selle tagasi. Riigi tegematajätmissi on püüdnud kompenseerida osa kohalike omavalitsusi. Tõin näiteks Tallinna, kus linnavalitsus tõi 8 aastat tagasi esimesena linnaeelarvesse veteranidele mõeldud sotsiaaltoetuste programmide finantseerimise, millega on aja jooksul kaasa läinud mõned teisedki omavalitsused. Ajal, mil riik veel maksis matusetootusi, said Tallinna veteranide omaksed veterani surma korral linnalt lisatoetust. Nüüd, kus riik lõpetas matusetootuste andmise, jätkab Tallinna linnavalitsus toetuste maksmist, sest mõistab, et veteranid, kes end ohverdasid, peavad saama väärikalt maetud. Kuid kohalike omavalitsuste elarand on erinevad ja kõik ei suuda oma haldusterritooriumil elavaid veterane toetada, mis omakorda tekitab veteranide vahel ebavõrdsust. Selle teema lõpetuseks avaldasin arvamust, et võib-olla peale Riigikogu valimisi leiab uus valitsus lahenduse nendele probleemidele. Tšernobõli katastroofi 25.

aastapäeva tähistamist arutades käsitlesime veteranide Narva ühingu esindajatega küsimust anda Eesti veteranidele mälestusmärgid „25 aastat Tšernobõli AEJ avariist“. Projekti finantseerimise otsustamise jätsime Eesti kohalikele veteranide ühingutele, vastavalt nende võimalustele. Narva organisatsioon arvas, et nemad leiavad endale sponsori. Mina omalt poolt loodan Tallinna linnavalitsuse abile Tallinna veteranide meelepidamisel.

Peterburi esindajailt kuulsime, et seoses Tšernobõli tuumakatastroofi ümmarguse aastapäevaga korraldatakse Venemaal Tšernobõli veteranide organisatsioonide esindajate pidulik koosolek, kuhu oleks neil heameel kutsuda ka esindajaid Eestist ja kus me saaksime rääkida oma Tšernobõli-veteranide keerulisest olukorrast. Eesti veteranideühingu esimehena tegin ettepaneku: selline kokkutulek võiks taotleda, et Vene Föderatsiooni valitsus tõstataks küsimuse Eestis elavate Tšernobõli avariilikvideerijate olukorrast. Samuti tuleks teha pöördumine Euroopa Liidule, mille põhiõiguste harta keelab diskrimineerimise sotsiaalse päritolu ja sünnipära alusel.

Tõdesime, et vastastikused kontaktid on vajalikud ja neid tuleb tihendada.

Jüri Reinmann,
MTÜ Eesti Tšernobõli Ühingu juhatuse esimees, MTÜ Harjumaa Tšernobõli Ühenduse esimees

*Keskerakonna Ülenurme osakond
õnnitleb oma liikmeid
Meelis Pauri ja Kerli Kolossovat
ühise elutee alguse puhul.*

Austatud Lembit Krabi!

Õnnitleme Sind 87. sünnipäeva puhul!
Ole tugev nagu kalju, siis tuleb sünnipäevi veel palju!

Õnnitleb Keskerakonna Haabersti piirkond ja klubi Keskpäev

Pilguheit Venemaa äriilma telgitagustesse

Kui mu kätte sattus Venemaa ajakirjaniku Valeri Panjuškini raamat "Mihhail Hodorkovski. Vaikuse vang", mis 2007. aastal ilmus eesti keeles, lootsin saada vastuse vaid mõnele segasele küsimusele Venemaa praeguste poliitiliste olude kohta. Trükkis osutus aga niivõrd põnevaks lugemismaterjaliks, et seda oli kahju enne viimase leheküljeni jõudmist käest panna.

ENDEL RIHVK
kolumnist

Seejuures polegi raamatus niivõrd huvitav riigivõimu omavoli kriitika, kui võrd äri maailmas valitsevate džungli-seaduste esitlemine. Olgugi et kõik toimub nüüdse Venemaa tingimustes, aimub paljudel juhtudel, et samad tavad kehtivad mis tahes ühiskonnas, kus on käimas samasugused majanduslikud ja poliitilised protsessid.

Pistised, väljapressimised ja konkurentide petmine

Raamat algab selgitusega, kuidas äriees Mihhail Hodorkovskist sai naftafirma Jukos üks suuraksionäre ja tegevjuht. Kameil Eestis poliitilike tootmisettevõtete erastamine veel inimestel meelet läinud. Sellega seoses on paljudele tänini jäänud arusaamatuks, kuidas sai võimalikuks, et suhteliselt sarnaselt majanduslikult positsioonilt startides said mõned inimesed ühtäkki suurte ettevõtete omanikeks, kuid samas kaotas suurem osa inimesi nii oma säästud kui ka erastamisväärtpaberid (EVP), millest küll niikuinii poleks piisanud suurettevõtte erastamiseks.

Kõnealusest raamatust selgub, et ettevõtlikel inimestel oli selles olukorras vaja kiiresti oma kontrolli alla saada kaaskodanike raha ja erastamisväärtpaberid (need kandsid Venemaal nime *vautšer*). Selleks oli kindlaim viis asutada kommertspank, kuhu inimesed viimases hädas paigutasid oma raha, mis hüperinflatsiooni tingimustes kiiresti väärtust kaotas. Ka erastamisväärtpaberid osutusid oma algväärtusest kordi odavamaks ja neid sai inimestelt, kel oli hetkel hädasti veidi raha vaja, võileivahinna eest kokku osta. Lisaks sellele vajati edukaks erastamiseks veel informatsiooni ja tutvusi. Neid aga Hodorkovski-taolistel tegelastel piisas, sest nende mainekad ülikoolikaaslased istusid juba kõrgetes riigiametites. Viimases hädas läksid käiku pistis, konkurentide petmine, šantaaz ja väljapressimine.

Õige hõlma ei hakka keegi

Hodorkovskil oli kapis piisavalt „luukeresid“, mida Venemaa kohtusüsteem sai tema vastu käiku lasta. Üheks suuremaks neist oli maksudega manipuleerimine sel perioodil, kui ta Jukost madalseisust vee peale upitas. Siis töötas firmas isegi spetsiaalne finantsist, kelle ülesandeks oli „maksude optimeerimine“.

See toimus järgmise skeemi järgi. Toodeid nafta müüdi turuhinnast viiendiku võrra odavamalt nn vahendusfirmadele ja saadud summalt maksti ka riigimaksud. Samas olid ostjatega sõlmitud salakokkulepped, mille kohaselt need kandsid poole hinnavahest tulenenud kasumist Jukose arvele tagasi. Hodorkovski väitel oli toona ainult niiviisi võimalik investeerida tootmise moderniseerimisse ja laiendamisse, sest vastasel juhul tulnuks kogu kasum ära anda.

Väidetavalt kasutasid samasugust skeemi tookord ka kõik teised naftatootjad ja muudki suured tootmisettevõtted, kuid kohtus ei maksa midagi koolipoisilik kaitsetaktika a la „Aga Juku tegi ju ka!“. Teise suurema finantsdistipliinirikumisena kirjeldatakse seda, kuidas Jukos ei kandnud maksuraha mitte naftatootjate linna Neftejuganski eelarvesse, nagu seadus ette nägi, vaid otse linna asutustele (koolidele, haiglatele, korrakaitsetele jt), tuues põhjenduseks, et midu poleks see raha palgana inimesteni jõudnud.

Väiksemaid seadustest möödahiilimisi leidis „Jukose saagas“ veelgi. Mõistagi olid selles teadlikud ka tookordsed valitsejad, kuid teatud põhjustel (näiteks firma toodangu kiire kasv ja selle arvelt riigikassa täitmine) vaadati rikkumistele läbi sõrmede. Pealegi toetas Hodorkovski heldelt tollase Venemaa presidendi Boriss Jeltsini tagasivalimise kampaaniat. Kui valitsejad vahetusid ja Hodorkovski ebasoosinguks jäi, võeti kõik toimunu kalevi alt välja ja lasti käiku. Selles ongi tõenäolisim põhjus, miks maailma demokraatlik üldsus ei tormanud Hodorkovskit nii üksmeelselt kaitsma nagu näiteks Andrei Sahharovi, keda Nõukogude Liidus diskrimineeriti pelgalt tema vaadete pärast.

Mõrad Hodorkovski hinges

Kõnealusest raamatust leiab vastuse nii mõnelegi seni Eesti meedias ebapiisavalt kajastatud küsimusele. Näiteks sel-

lele, mis põhjustas 1998. aastal Eesti väiksemate kommertspankade pankrottimineku, mistõttu paljud inimesed kaotasid neisse pankadesse paigutatud hoised. Toonane majanduskriis tabas Venemaal nii tugevasti, et viimases hädas oldi sunnitud emiteerima riigi võlakirju ja nende müümisel püsti panema kõige tüüpilisema püramiidskeemi. Võlakirjade ostjatele lubati kõrget intressi, mida esimestele maksti järgmistelt saadud rahast. Nagu iga püramiidskeem, kukkus seegi ühel hetkel kokku, ja võlakirjad kaotasid oma väärtuse.

Paraku läksid selle skeemi õnge nii Venemaa endi investorid kui ka paljud välispangad, sh Eesti EVEA pank. Raha kaotas ka Hodorkovski *Menatep*-pank, sest tema lootus võlakirjad salajasele informatsioonile tuginedes õigel ajal maha müüa ei täitunud.

Raamatu autor väidab vanglas viibiva Hodorkovskiga peetud kirjavahetuse alusel, et sellest hetkest peale hakkas mõranema peategelase usk Vene-

maast loomuliku arengu teel õigusriigi kujunemisse, ja ta otsustas hakata oma tegevusega seda protsessi kiirendama.

Järgmiseks hoobiks Hodorkovskile oli ameeriklase Kenneth Darti afäär, kes, USA seaduste tuginedes, püüdis Jukost oma kontrolli alla võtta. Selle vastu võitlemiseks tuli kasutada ka ebaausaid võtteid, kuid lõpuks oldi siiski sunnitud Dartile nn valuraha maksuma. Selle tagajärjel kasvas mõra peategelase hinges veelgi. Siit alates hakkas Hodorkovski aktiivsemalt sekkuma poliitikasse, rahastades Riigiduuma valimistel opositsioonilisi erakondi. Ta püüdis neid lepitada, soovitudes opositsioonijõududel kandideerida ühise nimekirjaga. Viimaseks ohumärgiks võimukandjatele sai see, kui Hodorkovski alustas läbirääkimisi teise oligarhi Roman Abramovitšiga, et ühendada *Jukos* Venemaa teise suure naftatootjaga *Sibneft* ja luua koos- töös mõne välismaise kompaniiga rahvusvaheline korporatsioon. Sellega oleks ta lõplikult väljunud Venemaa

seaduste kontrolli alt. Siis leiti olevat õige aeg „hädapidurit tõmmata“ ja Hodorkovski lintšida, seda ka teistele oligarhidele hoiatuseks.

Vastuseta jääb vaid küsimus, miks Hodorkovski õigel ajal Venemaalt ei emigreerinud, nagu tegi näiteks Boriss Berezovski ja ka paljud Jukose madalama astme juhid. Väide, et niiviisi reetnuks ta juba varem vahistatud Platon Lebedevi ja tunnistanud end süüdi, võib olla küll tõene, kuid ilmselt hindas ta seekord valesti oma võimalusi kohtus vastupidist tõestada. Kokkuvõttes võib öelda, et Valeri Panjuškini raamat Hodorkovski ärielust on kirjutatud väga hea stiilitundega. Lisaks vahetule ja autori initsieeritud mõeldavale dialoogile peategelasega kirjeldatakse ka kohtumisi ja jutujamisi tema töökaaslaste, abikaasa ja vanematega, laskumata liigsesse sentimentaalsusse. Sellest võiksid eeskujuga võtta nii mõnedki Eesti elulooraamatute autorid.

Lauldi elu põhiväärtustest

Tänavu saabus barde, neid meie rahvalaulikuid Kohtla-Järve autorilaulude festivalile Narvast ja Sillamäelt, Mustveest ja Kallastelt, pealinnastki. Muidugi oli kohal oma regiooni lauluklubi *Sibyll/Sivilla*.

Arvasin kuulvat protestilaulu, laule kurjast tegelikkusest, aga ei kuulnud. Kas ka laulvad poeedid on muutunud ettevaatlikuks? Ehk on neidki hirmutatud või neil nagu Prometheusel „maksa nokidud“? Lauldi igikestvatest väärtustest, oma lemmikute kaotustest, isegi ühest tuntud oligarh-pankurist oli laul. Ja sellest, millela ükski bard läbi ei saa – lauldi armastusest, nii kurvast kui ka õnnelikust, inimlikest nõrkustest...

Meeldiv oli publiku heatahtlik suhtlemine ja esinejate toetamine. Ja andestatud saavad nii konarused kui ka kohmakuski, iga korraga tuleb julgust juurde. Nooruke Kallaste poetess Katerina Vilks oli esimest korda rambivalguses. Teine lootustandev noor oli Aleksander Laabe Kiviõli ansamblist *Trilobiti*. Nemad on järelkasv neile, kes armastavad tõsiselt luulet ja laulu, vaatamata kõikematvalt röökivale ametlikule laulu-„kultuurile“ ja kiljuvale publikule. Kui igal sammul on näha, kuidas sihipäraselt juuritakse elust välja inimlikku, siis neid viimaseid mohikaanlasi vaadates mõtled tahtmatult, et kui kaua neilgi veel laulda.... Kui isegi sõbralik diskussiooniklubi kuulutatakse rahvavaenlaseks, ja kõik need, kes veidigi südant valutavad kalgistuva maailma pärast. Jõuabki järg ka laulikute ni- ühel päeval riputatakse külge siit, et „pealtnäha nii süütud, aga tegelikult salakavalad, õõnestavad head õigusriiki“.

Agaseni veel lauldakse. Kohtla-Järve on üks neist linnadest, kus nende julgete laulud kõlavad. Sel aastal oli autorilaulude festivalil osavõtjaid küll vähevoitu, paljud soovijad jäid tulemata, sest korraldajal pole raha sõidukulud hüvitada.

Eesti meedia näitab Ida-Virumaad tavaliselt räigelt eksitava valguses, kusjuures kaasa aitab, nii kurb kui see ka poleks, kohalik press. Valeinfo tõttu arvasin minagi võivat näha kõike muud kui toredat õhkkonda.

Anne Ratman,
Kohtla-Järve

Kalle Klandorfi raamat: paljas

Politseis ja mitmes eriteenistuses töötades rajas Kalle Klandorf kümnetest inimestest koosneva agentide võrgu ning osales paljude Eestit vapustanud kuritegude uurimises. Salateenistuste omavahelises võitluses sattus ta ka ise korduvalt tagaetava rolli. Oma raamatus „Jälitaja ja jälitav“ (väljaandja Fookus Meedia, 2010), räägib ta mõlemast poolest – elust nii jälitaja kui ka jälitatavana. Kesknädal avaldab katkendeid Kalle Klandorfi elulooraamatust.

„Prelüüd“ ehk minu nn salamärkmete lugu

1993. aasta 28. aprillil, kui pidin lõpetama oma lühiajalise töö Kaitsejõudude Peastaabis, andsin tollasele peastaabi ülemale kolonel Ants Laaneotsale üle tööülesandena peetud operatiivtöötuse toimiku „Prelüüd“ ja lisasin sellele õiendi.

„Õiend

1986. a. kaasati minu poolt operatiivtööle usaldusisik, kes tegeles ebaseadusliku relvaäriaga.“

See õiend viis aega kaheksa aastat varem. 1985. aasta sügise ühe tavalise tööpäeva-hommikuse nõupidamise järele Lubja tänava majas ehk „Lubjankal“, nagu me isekeskis, Moskva kuulsa miilitsamaja järgi, ka oma töökohta kutsusime. Meie ülemus alam-polkovnik Aleksandr Mazajev jättis meid Sergei Elošviliga enda kabinetti.

Olime Sergeiga juba mitu aastat koos töötanud kui agentuuritöö spetsialistid. Meil olid oma agentuur ja usaldusisikud ning igas kvartalis pidime vähemalt ühe uue inimese värbama miilitsa heaks salaja kaasa töötama. Mina värbasin eestlasi, Sergei venelasi.

„Poisid,“ alustas ülem paljutähendavalt, „õösel võeti kinni üks tulirelvadega kaubitseja. Ta on endine miilitsatöötaja. Lugege läbi kambritöötuse andmed ja hakake tööle: kuhu ja kellele müüs, kust relvad pärit ja nii edasi. Tulemus peab tulema! Kuidas selle saate, on teie asi – ega te enam poisikesed ole.

Siseminister isiklikult hoiab asjal silma peal. Pealegi, Kalle, see on sinu ampluaa, sest ta on eestlane.“

Leppisime Sergeiga kokku, kes mida teeb. Mina läksin lugema kambriist tulnud agentuurteateid ehk siis juba värvatud kurikaalte infot ja Sergei läks „moosima“ kartoteegitüdrukuid, kelle valduses oli info kõikvõimalike isikute tegevuse ja nende karistuste kohta. Nimetagem seda relvadega kaubitsejat näiteks Antsuks. Ants oli 28-aastane, abielus. Ta oli varem töötanud mõne aasta ühes maapiirkonnas miilitsana. Töökohustustesse suhtus n-õ loominguliselt ehk siis väga ei pingutanud.

Miilitsatööl oli mees vabastatud pärast seda, kui jäi ülemusele tööajal purjus peaga vahele. Hiljem vahetas töökohti. Naiste juures oli Antsul menu.

on vaid formaalsus, mis tuleb täita enne vahi alla võtmist.

„Kuidas ma siit välja pääsen?“ küsis Ants vaikselt.

„Miks sa peaksid välja saama? Sul ju päris tõsine kuritegu, kui kandsid kaasas ja müüsid ebaseaduslikke ja töökorras pistoleid. Ega sa Ameerikas ela. Meil ei ole lubatud eraisikul relva omada,“ tegin näo, nagu ei saaks aru, kuhu Ants tüüris.

„Ma tean seda, aga need ei olnud minu omad,“ lausus Ants põrandat pilguga puurides. Jälgisin teda altkulmu ja nägin, et mehe kõrvad juba punetasid.

„Kelle omadsis? Sinult ju võeti ära?“

„Kui ma sulle kõik ära räägin, kas siis saan välja?“

„Võimalik, aga ma pean enne sinu infot kontrollima, nii et istumajääd edasi. Kui asi vastab tõele, siis räägime, mis sinust saab. Kas sobib?“

„Kas ma ikka saan lahti?“
„Kas räägid või ei? Ega me turul ole, et kaupleme. Üldiselt on kord selline, et kui kõik on õige ja meil sinust kasu ning kui ülemusel on hea tuju, siis pääsed ehk kergelt. Sinu asi. Pikalt ma ei viitsi su halamist kuulata, kas räägid või ei?“

„Need pistolid andis mulle tuttav, kes töötab Mustamäe haiglas. Käisin tema juures. Tal on seal töökojas seinas sees peidik, kus on veel palju korralikke relvi. Ta realiseerib neid, olen ka enne tema relvi müünud.“

[---]
„Kas leidsite seal töökojast?“ küsis Ants murtud häälel, kui temaga uuesti kohtusin.

„Leidsime, leidsime, ja ka need, mida sina müüsid, leidsime. Sinu müüdüd relvade kohta ütlesid inimesed, et ostsid tundmatult isikult, ja ka relvaärivad pole sind nimetanud. Kirjuta alla!“

„Millele?“
„Viime su siit ära, mujale,“ narrisin Antsu. „Ära vahi mind niimoodi, see on sinu vabastamise määrus!“

Minu isiklikku toimikuisse jõudis seejärel märge: „Aktiivse osavõtu eest õhtliku kuriteo avastamisel ja ülesandatud professionaalse meisterlikkuse eest autastustada Kalle Klandorfi rahalise summaga 60 rbl.“

Alus: Siseministeeriumi Käskkiri nr.141 / 04.12.1985.a.“

Aga õiendisse, mille esitasin kolonel Ants Laaneotsale, kirjutasin, mis edasi sai:

„1990. aasta mais tuli ta (seesama Ants – toim.) minu juurde puhtsüdamliku ülestunnistusega, et teda on värvatud ka tollaegse Riia Sõjaväeringkonna Eriosakonna töötajate poolt. Kuna tol ajal kuulus Eesti Vabariik vormiliselt NSVL-i koosseisu, siis võtsin tema sellekohase informatsiooni teadmiseks ja palusin talle teatada järgnevate kohtumiste aeg ja sisu. Enne 15. maid 1990. aastal (Interrende akt-sioon Toompeal – toim.) aktiveeris Riia Sõjaväeringkonna Eriosakonna tegevus

Eestis. Kohale sõitis ka grupp nn instruktoreid, kes viibisid siin ka 15. mail 1990. a.“ [---]

Antsust sai topeltagent

Maikuu 1990 jätkusid sündmused, millele viitasin õiendis Ants Laaneotsale.

Ühel ilusal kevadpäeval maikuu keskel helistati mulle alt miilitsamaja valvelauast.

„Kalle, sinu juurde on külaline. Ei, ei ta ei ole sinuga aega kokku leppinud, aga ütleb, et sa võtad ta vastu. Tema nimi on Ants.“

Ants astus kabinetti, pistis oma käpa mulle pihku ja alustas ilma sissejuhatusega.

„Aastaid tagasi värbas mind agendiks Riia Sõjaväeringkonna vastuluure osakond. Praegu panevad nad siin täie rauaga, aitasid korraldada 15. mai rünnakut Toompea lossile.“

Ajasin silmad suureks – sellist juttu ei osanud ma küll oodata. „Miks sa minu juurde tulid?“ pigistasin läbi hammaste.

„Kelle juurde siis veel? Olukord on jube keeruline. Ma kardan enda ja oma pere pärast. Nad annavad mulle ülesandeid. Ma ei saa „ei“ öelda, sest omal ajal sai vormistatud kõik agendi paberid. Nad šantažeerivad mind. Ma olen ummikus. Sind ma tean kui ausat meest. Äkki sa võid mulle kaitset pakkuda? Kelle juurde ma lähen? Eestil endal ei ole ju julgeolekut!“

Vaikisin. Noh, mees, kuidas ma sind aitan? Hakkamaks kogu Vene sõjaväeluurega võitlema või? Nojah, ka üks mees on lahinguväljal võitleja ja julge hundi rind on rasvane ja kõik need teised vanarahva tarkused, aga on siis sellest tolku?
„Olgu, räägi edasi. Lähme siia lähedalasuvasse kohvikusse, seal ei ole praegusel kellaajal ilmselt kedagi; leiame vaikse laua ja räägime.“

„Aprilli lõpus võeti minuga üle pika aja ühendust. Ilmselt ma ei ole ainuke. Nendega jutuajamisest olen aru saanud, et nende üks ülesanne on värvata agente edaspidiseks tööks Eestis. Kohalikku agentide võrgustikku juhib polkovnik Nikolai Dmitrievitš (edaspidi ND – toim.), kes on töötanud luurajana Afganistanis, Koreas, Vietnamis, Hiinas, Hongkongis ja Saksamaa Liitvabariigis. ND käsutuses on sõiduauto VAZ 2108 numbriga 75-27LT (Läti numbrimärk – toim.). Viimasel ajal sõidab VAZ 2107-ga, mille number on 0854 EAA. Hiljuti vahetati auto välja sama numbrimärgiga valge auto vastu,“ rääkis Ants juba baaris istudes ning jätkas:

„Konspiratiivkorterina kasutatakse aadressi Muhu 5–196, kus asub kolme- või neljatoaline möbleeritud korter. Seda kasutavad komanderingusse tulnud ohvitserid kohtumiseks

agentuuriga. Samuti on kohtumisteks agentuuriga kasutatud Olümpia hotelli erinevaid numbritube.“

Vaikisin. Mida kurat sa mulle räägid ja mida ma selle infoga teen, kuhu ma lähen ja kellega arutan? Rahu, Kalle! Oma nõustust ei tohi välja näidata.

„Luurajate põhibaas asub Matrossovi polgu territooriumil (endine Tondi sõjakool – toim.). Nende majake on kohe KPP (loakontrollipunkt – toim.) kõrval.

Vahetult enne 15. mai sündmusi saabus Tallinna neljameheline grupp Riias, kes pidid olema käsitsivõitluse instruktorigid. Saabusid RAF bussiga (Riias valmistatud mikrobuss – toim.) ja elasid aadressil Muhu 5–196. Tallinna on saanud ka luureohvitser Sergei, kes peab mõne aja pärast, kui on tutvunud kogu Tallinna agentuuriga, vahetama ND välja. Sergei on umbes 30 aastat vana ja teeninud Afganistanis. Teda saab kätte telefonil 558-878,“ rääkis Ants edasi.

„Nüüd aitab!“ teatasin mornilt. „Mina ära! Ma pean mõtlema.

1990. aasta augustis kadusid eriosakonna töötajad silmapiirilt. Uuesti võeti minu usaldusisikuga kontakti alles pärast Eesti Vabariigi taasiseisvumist 1992. aasta detsembris. Kohe pärast seda järgnes talle hulk ülesandeid, mida ta pidi välja selgitama ja mis olid ilmselt luure suunitlusega Eesti Vabariigi ja tema Kaitsejõudude vastu.

Kui nad sinuga ühendust võtavad, siis anna märku. Kontrollin mõnda asja.“ Sain aru, et siin ei tohi kiirustada. Proovisin Antsu jutule mitte mõelda ja tegelda oma asjadega – prostituudid, väljapressijad, vargad. Tahtsin seda kõike unustada, aga mõni nädal hiljem helises kabinetis jälle telefon, ja Ants teatas, et kui ma tahan näha teda kohtumas ND-ga, siis tulgu ma poole tunni jooksul Postimaja juurde. Võtsin eravärvides miilitsa-auto ja kihutasin Postimajja. Mängisin aega surnuks lõõvat päevavarast, kes võib-olla ootab kedagi. Peagi ilmus Ants nähtavale ja jäi autoparkla juurde ootama. Varsti ilmus ka valge VAZ 07. Autost astus välja soliidne 40–45-aastane mees. Läks Antsu juurde. Ants ja ND vestlesid mõnda aega, siis istusid autosse, ja läinud nad olidki. Kõmpisin aeglaselt oma päevinäinud miilitsa VAZ

06 juurde, panin suitsu ette ja jäin mõttesse. Mida edasi teha? Veelkord õiendist kolonel Ants Laaneotsale.

„Minu poolt kaasatud usaldusisik täitis ka ühekordseid ülesandeid teistes riikides. Nii pidi ta sõjaväe luurajate ülesandel fotografeerima mitmeid firmasid ja sadamarajatisi Soomes ja Rootsis. Kõigist nendest ülesannetest, samuti kohutumis- ja konspiratiivkorterite asukohtadest teatas usaldusisik ka mulle.

1990. aasta augustis kadusid eriosakonna töötajad silmapiirilt. Uuesti võeti minu usaldusisikuga kontakti alles pärast Eesti Vabariigi taasiseisvumist 1992. aasta detsembris. Kohe pärast seda järgnes talle hulk ülesandeid, mida ta pidi välja selgitama ja mis olid ilmselt luure suunitlusega Eesti Vabariigi ja tema Kaitsejõudude vastu.

Arvestades ülalnimetatut ning vajadust edaspidi kontrollida Vene armees luuretegevust Eesti Vabariigi territooriumil, palun Teie nõusolekut operatiivtöötuse toimiku „Prelüüd“ algatamiseks. EV Kaitsejõudude Peastaabi S–2 büroo ülem Kalle Klandorf.“

1990. aasta augusti lõpus vahetasin oma töökohta Lubja tänavas töökohta vastu Toompea lossis. Nimelt kutsus Jaan Toots mind endale asetäitjaks Eesti Vabariigi eriteenistusse. Minu ülesandeks sai operatiivinformatsiooni kogumine olukorrast riigis, VIP-visiitide ettevalmistamine ja töötajate otsimine uude osakonda, mis kogu selle tööga tegelema hakkaks. See oli jällegi töö informatsiooniga ja agentuuriga, milles tundsin end kui kala vees.

Antsu kevadine jutt ei läinud meelest, kuigi rohkem ta minuga ühendust ei võtnud. Olime kokku leppinud, et ta otsib mu üles, kui Vene sõjaväeluure temaga ühendust võtab, kuid vahepeal ma temaga ilma põhjuseta ei kohtuks.

Üks esimesi asju, mida ma nüüd Toompeal eriteenistuses tegin, oli ülesande andmine siseministeeriumi seitsmendale osakonnale aadressi Muhu 5–196 kohta. Lasin neil selgitada, kes on aadressile sisse kirjutatud, kes tegelikult seal elavad, milliseid autosid on maja ees nähtud, kas aadressile viiakse suuri kotte, kas naised külastavad seda aadressi, kes on naabrid jne. [---]

Luuremängud jätkuvad

8. jaanuari 1993. a. õhtul sain jälle Antsuga kokku, sest kutsumata külalised olid temaga ühendust võtnud. Nüüd huvitasid neid Eesti kaitseväge luure ja vastuluure küsimused. Veel palusid nad Antsul nimekirju inimestest, kes juhtisid jõustruktuure Eestis. Kohtumine

tav ja haarav

Mulle jättis Rebas esmakohtumisel hea mulje. Tundus, et ta ei olnudki oma jutu järgi nii sinimustvalge, kui ülipüüdlikud kohalikud ERSP-lased. Mina teatasin talle kohe, et ERSP ei ole mulle sümpaatne, aga Eesti riigi huvides ei sega mind selle liikmete alluvuses töötada.

oli toimunud Tondil sõjaväe-osa territooriumil – Vene väed olid siis ju ikka Eestis. Seal tutvustati Antsule veel üht uut luuremeest – Jevgeni Matvejevitši (edaspidi JV – *toim.*). Loomulikult ei tohtinud Ants kohtumisele päris tühjade kätega minna. Valmistasin talle ette mõningase info poliitise kohta. Informatsioon sisaldas andmeid, mida ND võis suhteliselt lihtsalt kontrollida, seda enam, et tal oli agent politseiohvitseride hulgas. Selle info eest maksti Antsule 200 krooni, mille saamise kohtakirjutus ta dokumendile alla pseudonüümi BAR. KGB ja GRU olid alates 1980. aastate lõpust loonud endale suure hulga varifirmasid. Kui NSVL-is hakkas raha lõppe- ma, anti neile salaorganisatsioonidele õigus raha teenida. See tähendas, et nad võisid teatud sõjalist tehnoloogiat ja uue- maid teaduse saavutusi suhteliselt vabalt Läände müüa. Seepärast uuriski ND, kas Ants teab mõnda firmat, kes sooviks omandada lennukeid või sõj- väe helikoptereid. Antsule anti telefoninumber 0812230293, mis asus Smolenskis, ja vajadusel paluti sealt küsida Sergei Aleksejevitš Kolesnikovi. Samuti palusid luurajad Antsult, et ta tooks neile mõned Eesti Vabariigi passid. Nüüd oli aeg hakata Läti kolleegide abil selgitama GRU luurajate nimesid ja elukohti. Mees, kellega ma Läti eriteenistusest hästi läbi sain, oli Aigars. Ta oli peaminister Ivars Godmanise ihukaitseülema ja igati tore mees. Esmakordselt kohtusime 1990. aastal Balti Nõukogu kohtumisel Vilniuses, kui meie olime oma VIP-idega ja tema omadega. Kohe tundsi teineteise suhtes vastastikust sümpaatiat. Kui sattusin Riiga, käisin tal isegi koos Merlega külas. Tema käis ka minu pool Tallinnas. Leedu eriteenistuse meestega selliseid suhteid ei tekkinud. Nii nagu spordiski on leedulased veidi uhked ega loo kiiresti kontakte. Eks see Leedu kuningriigi veri lööb välja. Ka Lätis olid ajad muutunud. Godmanis pidi lahkuma peaministri kohalt ja nende eri-

teenistus peksti samamoodi armutult laiali, kui meiegi oma. Aigars töötas nüüd ühes eraturvafirmas. Midagi ei ole öelda, Eesti ja Läti on siiski üsna sarnase saatusega.

„Ohoo, mees, oled ikka elus! Meil siin Lätis kirjutati ajalehtedes sinu eriteenistusest. Te olite ikka jubedad kurjategijad. Kuidas mina, vana vastuluurehunt, sellest aru ei saanud? Kas nüüd on kõik läbi või aetakse teid ikka taga?“ lõppis Aigars.

„Kõik on läbi, tagameid ei aeta, aga tööd ka teha ei lasta. Mis kurjategijatesse puutub, siis eks sul ole ka seda röövliverd ja sind on ka minema pektud, kui ma õigesti tean. Meilt siin võeti kõik õigused ära ja nüüd ruulib kaitsepolitsei.

Kaitsepolitsei ülem on siseministri soosik. Aga siseminister on endine poliitvang. Tead ju küll, et need parempoolsed on väga kätemaksuhimulised. Pealegi on minister naine,“ lõppis vastu.

„Ära muretse, ma räägin parem sulle ühe uue anekdoodi ku- madest Eesti poistest!“

Kuulasin loo ära, ja muidugi oli see naljakas.

„Aga miks sa helistad?“ tundis Aigars lõpuks huvi.

„Kuule, mul on siin paar nime, teie Läti poisid. Mind huvitab, millega nad tegelevad. Kas saad välja uurida?“

„Vaata aga vaata, sa pidid ju erafirmas töötama, kuid mil- lega sa tegelikult tegeled?“

„Aigars, sina töötad ka erafir- mas, aga ei ütle mulle, millega tegeled. Nii et tõsta oma tagu- mik toolilt üles ja mine värs- ket õhku hingama. Ja ära mulle enne helista, kui andmed ole- mas!“

„Oled ikka endiselt lootusetu juhtum!“ itsitas Aigars tele- foni. „Aga olgu, vaatan, kas leian need mehed üles. Ole terve ja tervita Merlet!“

„Sina ka, tervita abikaasat, ja kui Tallinna tuled, siis tead, kus ma elan. Jään sulle pudeli võlgu.“

Kahjuks olen selle pudeli endiselt võlgu. Meie teed on täiesti lahku läinud ja me pole juba vähemalt 15 aastat kohtunud. Loodan südamest, et Aigarsil läheb hästi.

Umbes nädala pärast helistas Aigars tagasi.

„Kuule, ütle faksinumber, ma panin sinu jaoks mõned asjad kirja. Sa oled vist suures jamas. Ole ettevaatlik. Nägudeni siis!“

Faksimasin surises ja sealt tuli välja paber, mis ühtpidi rahu- stas mind, aga samas tegi ka murelikuks.

„Nikolai Dmitrijevits – Skripka Nikolai Dmitrijevits 1950. a. sündinud. Elukoht: Läti Vaba- riik, Riia, Kazakovi tn 7/3–15. Töökoht – sõjaväeosa nr. 68104, sõjaväeline auaste – GRU polkovnik.

Jevgeni Matvejevits – Savin Jevgeni Mihailovitš 1954. a. sündinud. Elukoht: Daugav-

pils, Reznese tn 7–32. Töökoht – sõjaväeosa 68104, sõjaväeline auaste – GRU alampolkovnik Sergei Gennadievits – andmed puuduvad.“

„Täna sind, kulla sõber!“ mõtlesin endamisi, kuigi mi- dagi lihtsamaks ei läinud. See- eest teadsin nüüd, kellega sõdisin.

[---]

Minu lühike karjäär kaitseväes

Kaitseministeerium asus tol- tal Pikal tänaval, üsna väikeste ruumidega keskaegses majas. Läksin kuulutuse peale töö- asja uurima. Kohtusin ase- kantsleriga, kes rääkis oma nägemust teabeameti kohta. See ei olnud muidugi see, mida mina arvasin, aga olgu. Mulle tundus asekanter Priit Hein- salu nutika noormehena. Ta oli vist lõpetanud 21. keskkooli, kus ma kunagi pedagoogilise instituudi ajal kehalise kasva- tuse õpetaja praktikal olin.

Rääkisin, millisena mina näeks teabeosakonna tööd. Mõne sõnaga valgustasin GRU tegevust Eestis.

„Oot, oot,“ peatas asekanter mind, „ma pean sind ikka kaitse- ministriiga kokku viima, arutage seda asja, tema võib nendest luureasjadest pare- mini teada.“

Mõne päeva pärast tegin koos asekanteriga visiidi kaitse- minister Hain Rebase juurde. Rebas jättis mulle soliidse professori mulje, kes ta tege- likult oligi. Ta kuulus ERSP- sse (Eesti Rahvusliku Sõl- tumatuse Partei – *toim.*) ja oli Rootsi väliseestlane. Miks ERSP just tema kaitsemi- nistriks valis? Aga sellepärast,

et ta on väliseestlane, hea haridusega, Rootsi reserv- ohvitser, luuraja. Kindlasti valiti Rebas ka seepärast, et ERSP enda pink oli Eestis lühike ning nad lausa para- noiliselt kartsid kohalikke inimesi, sest Eesti oli nii väike ja inimesed teadsid siin üksteisest üsna palju.

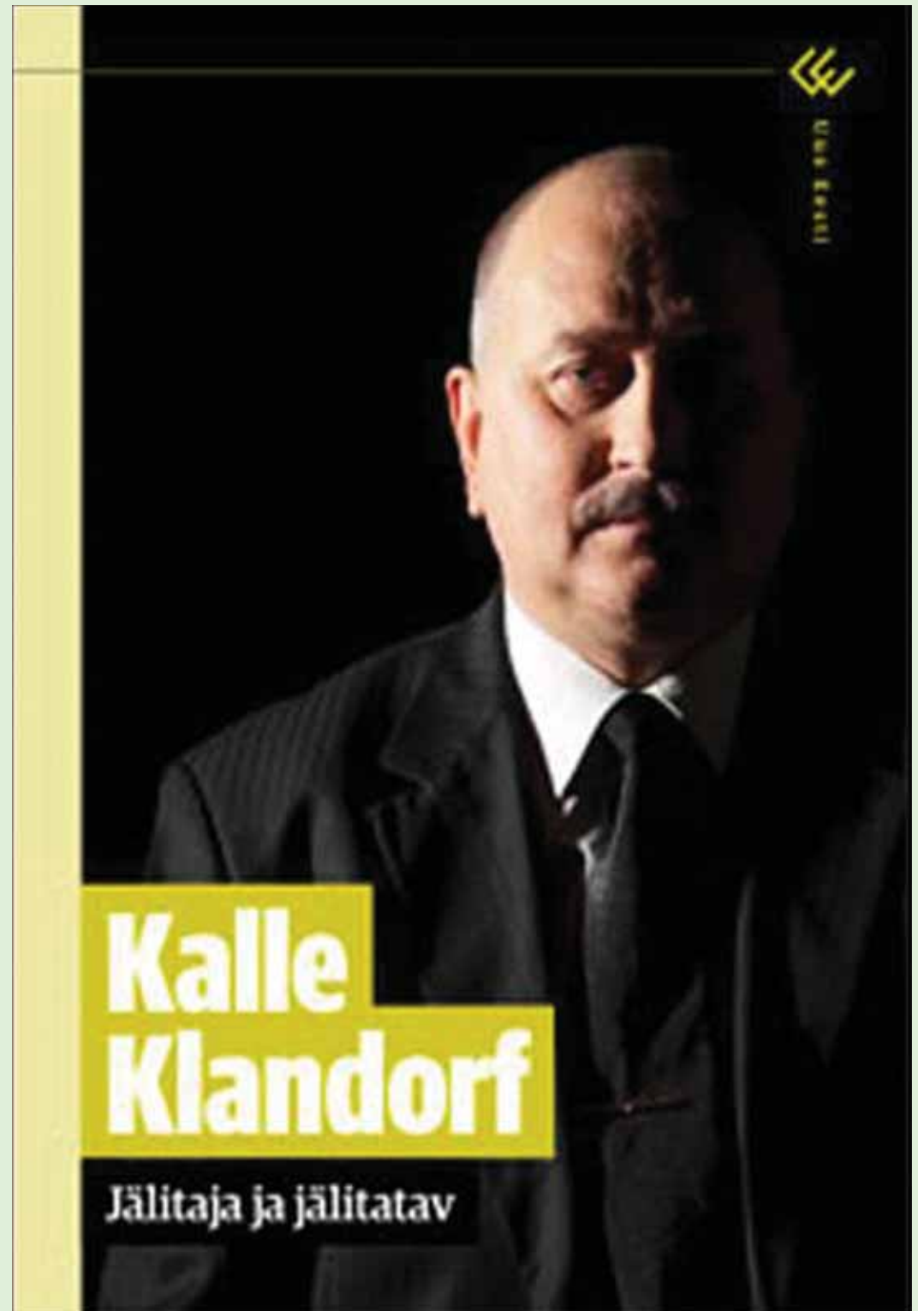
Hiljem Rebas ei julgenud tun- nistada, et me üldse kohtusime ja ta mind tundis.

Ajaleht „Eesti Aeg“ kirjutas hiljem, 1993. aasta juunis nii: „Ühtedel andmetel soovitas Klandorfi tööle Kaitsemini- steeriumi ametist vabastatud asekanter Priit Heinsalu.

Töölevõtmise aga otsustas kolonel Ants Laaneots. Kõige kummalisem onkoguloos see, et kaitseminister Hain Rebas ei teadnud pikka aega Klan- dorfi töölevõtmisest midagi.“

Mulle jättis Rebas esmakohtumisel hea mulje. Tundus, et ta ei olnudki oma jutu järgi nii sinimustvalge, kui ülipüüd- likud kohalikud ERSP-lased.

Mina teatasin talle kohe, et ERSP ei ole mulle sümpaatne, aga Eesti riigi huvides ei sega mind selle liikmete alluvuses töötada. Tundus, et selline avaldus esialgu isegi meeldis

HÄSTI INFORMEERITUD: Fookus Meedia poolt välja antud teoses kirjutab Klandorf näiteks sellest, millega tegeles Savisaare valitsuse ajal Toompea eriteenistus, milliseid teenuseid osutas skandaalne eradetektivibüroo SIA, mis sundis teda Eestist põgenema jne.

Rebasele. Jutt läks KGB tee- madele ja minu seotusele sel- lega. Teatasin, et KGB-ga ma seotud ei ole. Lisasin, et olin koos nendega mõne kuriteo püüdnud avastada ja nime- tasin Sassi Jaani talu põlengut ning Balti jaama monumendi süütamist. Ta mõistis isegi, et kriminaaljälituse puutub igas riigis julgeolekuasutustega kokku. Küllap ta ise tundis ka SÄPO (Rootsi julgeoleku- teenistus – *toim.*) tegelasi. Vestlesime ka GRU-tee- madel. Avasin veidi oma tead- misi GRU tegevuse kohta Eestis.

„Hästi, võtan teid tööle. Lähete kaitsejõudude peastaapi, kolonel Laaneotsa käsutusse.“

Kaitseväge peastaabis anti mulle juhutada büroo S-2. Tööd oli palju. Õnneks olid seal ees juba mõned mehed krimi- naaljälitusest. Minu ülesanne oli laiendada büroo isikkoos- seisu ja töötada välja salajase teabe käitlemise kord.

Võtsin tööle inimesi, kes va- rem olid salajaste asjadega töö- tanud. Ega neid kusagilt mujalt otsida ei olnud kui endiste kriminaaljälituse töötajate hul- gast. Kõik need inimesed olid lojaalsed Eesti riigile. Seda nad

olid tõestanud oma tegudega aastatel 1988–1992.

Nüüd sain rahulikult ja täiesti legaalselt töötada oma alus- tatud toimikuga „Prelüüd“. Hakkasin valmistama lööki GRU pihta, et nende meeste tegevus Eestis lõpetada.

Loomulikult ei olnud ma nii naiivne arvamaks, et suudan oma kaaslastega Venemaa ühe võimsama luureorganisat- siooni Eestist ära hirmutada, aga veidi lootsin, et nad edas- pidi ei tunne end siin nii muga- valt. Pidevalt hoidsin asjadega kursis ka Ants Laaneotsa.

Ühel kohtumisel õnnestus mul filmilindile jäädvustada ka ND. Aga enamasti olin sunni- tud omapoolse jälgimise katkestama, sest vastane oli välja pannud vastuvaatluse postid. Varsti sain kinnituse ka selle kohta, et aadressil Muhu 5–196 asus endiselt GRU konspiratiivkorter.

Meie välisvaatluse-postidel õnes- tus fikseerida Vene armeele kuuluv VAZ 2105, mis suun- dus viie tundmatu mehega sel- lele aadressile. Antsu ja välis- luurajate vahel jätkusid koh- tumised. Nüüd sain juba nen- de jaoks desinformatsiooni kokku panna terve osakon-

naga. Minu töö muutus kvali- teetsemaks. Avastasime uusi konspiratiivkortereid, kus GRU luurajad kohtusid oma agentuuriga. Üks niisugustest asus Mahtra 52–38.

[---]

9. juuni hommik oli jälle ilus. Minu kabinetti astus Ants Laaneots: „Kalle, võta kogu oma koli kaasa, sind tahab näha Einseln.“

„Mis koli?“ ei saanud ma aru. „Luuretoimikud, noh. Ta pole neid ju oma ihusilmaga näinud, tahab neist rääkida.“

Toppisin toimiku „Prelüüd“ ja veel mõned dokumendid suurde rohelistesse spordikotti, istusin ametiautosse ja sõitsin Kaitsejõudude Peastaapi.

Einselni kabineti uks avanes ja käsundusohvitser palus mul sisse astuda. Kolonel püsti ei tõusnud ja mulle otsa ei vaad- danud.

„Klandorf?“ küsis ta, ise sukeldunud mingitesse pabe- ritesse.

Hakkasin halba aimama. „Kas teil on toimikud kaasa?“

„Jah, härra kolonel.“

„Pange kott maha, te olete val- landatud, lahkuge!“

